

Riešenie manželských sporov manželom podľa základných prameňov islamského náboženstva

Abdulwahab Al-Sbenaty

Riešenie manželských sporov manželom podľa základných prameňov islamského náboženstva

Prvé vydanie 2022

Autor: JUDr. Abdulwahab Al-Sbenaty

©Abdulwahab Al-Sbenaty

www.koran.sk

ISBN 978-80-570-4152-8

Obsah

Úvod.....	3
1. Úpravy riešenia manželských sporov obsiahnuté v Koráne.....	6
2. Základná úprava riešenia manželských sporov v Koráne.....	8
2.1. Znamená Koránu v ktorých sa riešia manželské spory.....	8
2.2. Slovo nušúz – spurnosť.....	11
2.3. Slovo idribúhun – udrieť.....	12
2.4. Slovo daraba v slovníkoch arabského jazyka.....	18
2.5. Je v znamení č. 4:34 daný príkaz?	26
3. Podklady k riešeniu manželských sporov v prorokovej tradícii.....	31
4. Novodobé diskusie o spôsobe riešenia manželských sporov a hádok.....	39
5. Ako je to teda s usmernením na riešenie manželských sporov a roztržiek.....	47
6. Záver.....	53
Použitá literatúra.....	55
Z publikácii autora.....	57

Úvod

Otázke použitia fyzickej sily zo strany manžela pri vzniku manželských sporov a roztržiek som sa venoval vo viacerých publikáciách a článkoch, ktoré som za predchádzajúce roky publikoval. Preto nebol dôvod sa k tejto otázke vracat' a písať o nej podrobnejšie. V poslednej dobe sa ale rozprúdila diskusia o tom, či je použitia fyzickej sily zo strany manžela pri manželských sporoch, hádkach a roztržkách, v Koráne dovolené. Keďže už pri preklade Koránu som sa musel vysporiadať s touto otázkou, hlavne z pohľadu prekladu a výkladu, musel som sa ňou už vtedy hlbšie zaoberať. K tomu som si preštudoval aj niektoré novodobé diskusie, ktoré sa snažia z pôvodného textu vyťažiť niečo, čo v ňom nie je. Samozrejme diskusie sa viedli medzi ľuďmi, ktorí ovládali na vysokej úrovni arabský jazyk. Za posledné roky sa ale ešte intenzívnejšie začali viesť rôzne odborné, ale aj neodborné diskusie v tomto smere. Problém ale môže nastať vtedy, keď muslimovia, ale aj nemuslimovia, ktorí neovládajú arabský jazyk, preberajú názory z týchto diskusií a osvojujú si ich bez toho, aby poznali pozadie týchto diskusií, hlavne argumentáciu z pôvodných prameňov islamského náboženstva, ktorá tvorí základ samotnej diskusie. Je treba si pritom uvedomiť jednu veľmi dôležitú skutočnosť. Korán bol zoslaný v arabskom jazyku. To znamená, že ak ktokoľvek chce v diskusií zachádzať do hĺbky, mal by buď poznať arabský jazyk na dobrej úrovni alebo mať aspoň k dispozícii dobrý preklad do iného jazyka, ktorý by odrážal čo najpresnejší preklad arabského textu, vrátane príslušného výkladu. Bez jednej z uvedených dvoch požiadaviek, je zapojenie sa do odborných diskusií určitým neuváženým konaním. Ide o pôdu, ktorá je plná nástrah do ktorých môže diskutujúci sklznúť. Samozrejme

mám na mysli vysoko špecializované témy, nie bežné témy každodenného života.

Som zástancom toho, aby sa o všetkom diskutovalo, bádalo sa a hľadali sa odpovede na otázky, ktoré sa vyskytnú. Korán a vedy s ním spojené sú však oblasť, kde si treba dávať veľký pozor. Prekladať alebo vykladať určité slová a ustanovenia by si mal človek dovoliť až potom, ako nadobudne určitý stupeň poznania na základe vlastného neustáleho štúdia a bádania. Prehrešiť sa voči Koránu, ktorý Boh zoslal ľuďom, nie je ľahká záležitosť. Sám som dlho váhal, či vôbec začať s prekladom Koránu a to som bol minimálne na dobrej jazykovej úrovni z hľadiska oboch jazykov a z hľadiska poznatkov o islamskom náboženstve.

Splnenie všetkých uvedených podmienok (jazyková znalosť, znalosť náboženstva a iné) malo prispieť k tomu, aby bol preklad Koránu čo najlepší. Aj tak sa preklad môže len viac menej priblížiť k originálu, ale nikdy ho nemôže 100 % nahradiť. Vždy je a bude originál hlavným prameňom ku ktorému sa každý vracia, keď sa v preklade vyskytne niečo nejasné alebo sa objaví diskusia o niečom novom. Preto ma ešte stále dokáže prekvapiť, keď sa dopočujem, že niekto sám od seba vety a znamenia Koránu preložil, zvlášť, keď sa dopočujem, čo z takéhoto prekladu nakoniec vzišlo. Ak niekto takto ku Koránu pristupuje, musí si byť vedomí toho, že berie na seba bremeno takéhoto správania pred Bohom. Podobný jav bol práve tá skutočnosť, ktorá ma primäla napísať túto publikáciu, pretože som sa dočítal o tom, ako bolo v jednom článku preložené znamenie (verš) v ktorom sa uvádza otázka riešenia sporov medzi manželmi. Viest' diskusiu je dobrá vec a som rád, keď ľudia o určitej otázke diskutujú, pretože sa o nej potom dozvedia viac a prehľbujú svoje poznatky. Ale robiť preklad prameňa je už vážna vec. Totiž na podklade prekladu sa budú viesť diskusie a ak sa preklad prekrúti alebo neurobí dobre, potom budú aj diskusie smerovať zlým smerom.

Treba mať na zreteli, hlavne zo strany muslimov, skutočnosť, že každý sa bude nakoniec zodpovedať pred Bohom za svoje skutky

a bude si ich musieť obhájiť, preto som považoval za dôležité upozorniť na rozdiel medzi tým viesť diskusiu o určitej otázke obsiahnutej v znamení Koránu a medzi tým robiť preklad určitého znamenia Koránu.

Abdulwahab Al-Sbenaty

1. Úpravy riešenia manželských sporov obsiahnuté v Koráne.

Korán, ako písmo zoslané od Boha najvyššieho ľudom, obsahuje rôzne poznatky, princípy a úpravy. V rámci úprav, ktoré obsahuje, nájdeme aj niektoré právne úpravy, ktoré boli rozhodujúce pre spoločnosť v čase, keď boli tieto úpravy dané. Tieto úpravy boli dôležité pre vtedajšiu spoločnosť, avšak obsahovali v sebe aj úpravu nezávislú na čase a mieste, t.j. úpravu platnú v každom čase a na každom mieste, až do súdneho dňa. V tomto smere je možné skonštatovať, že právne úpravy obsiahnuté v Koráne majú hlavne nasledujúce znaky:

1. Ich počet je minimálny. Hlavný dôraz sa totiž kladie v prvom rade na základné zásady a princípy obsiahnuté v Koráne,
2. Ide o právne úpravy, ktoré majú prikazujúci alebo zakazujúci charakter a právne úpravy, ktoré majú odporúčací charakter, pričom
 - a) Právne úpravy, ktoré majú charakter prikázania zvyčajne začínajú slovami „Bol vám predpísaný ...“, „Boh vám prikazuje ...“ alebo to jednoznačne vyplýva z dikcie samotnej vety alebo sumáru znamení (veršov),
 - b) Právne úpravy, ktoré majú charakter zákazu zvyčajne začínajú slovami „Je vám zakázané ..“,

„Boh zakázal“ alebo to jednoznačne vyplýva z dikcie samotnej vety alebo sumáru znamení,

- c) Právne úpravy, ktoré majú charakter odporúčania sú tie, z ktorých nevyplýva príkaz alebo zákaz, ale ktoré obsahujú určité riešenie konkrétneho problému. V takomto prípade je dané na výber, či bude muslim postupovať podľa odporúčania alebo zvolí iný spôsob riešenia. Treba ale zdôrazniť, že právne úpravy s odporúčacím charakterom sú dané, aby človeku ušetrili útrapy, ktoré by musel podstúpiť, aby dospel nakoniec k záveru, ktorý tieto právne úpravy uvádzajú ako riešenie.
3. Právne úpravy obsiahnuté v Koráne sú dané pre každý čas a každé miesto, to znamená, že sú nemenné. Treba ale pochopiť, čo sa pod touto nemennosťou myslí. Korán bol zoslaný ľuďom v každom čase a na každom mieste až do súdneho dňa. To znamená, že je nemenný a trvalý. Nemôžeme si upravovať jeho text alebo ustanovenia ako chceme. V minulosti určité ustanovenie slúžilo ľuďom, dnes sa ním možno ľudia neriadia, čo ale neznamená, že sa ním nebudú riadiť v budúcnosti, keď nastane potreba ho znova uviesť do života. Preto je možné, že v určitom období takéto ustanovenie nebudeme prakticky používať, ale ono ostane platné a nemenné, len sa v konkrétnom čase a na konkrétnom mieste nepoužíva.

Uvedené pravidlá a znaky platia okrem iného aj pre úpravy, ktoré riešia manželské spory a spôsob ich urovnania.

2. Základná úprava riešenia manželských sporov v Koráne.

2.1. Znamená Koránu v ktorých sa riešia manželské spory.

V Koráne nájdeme hlavne dve znamenia (verše), ktoré riešia manželské spory. Ide o

- a) Znamenie č. 34 štvrtej kapitoly Koránu (pod názvom Ženy), ktoré hovorí: „Muži sú povinní starať sa o ženy za to, že Boh uprednostnil jedných pred druhými i za to, čo mívajú zo svojich majetkov. Dobré manželky sú poslušné, strážiace v neprítomnosti svojich manželov to, čo Boh určil, že sa má strážiť. A tie, ktorých **spurnosti** sa obávajú, poučte, opustite na lôžkach a **udrite**; ak by vás poslúchli, tak nehľadajte dôvod, prečo im ublížiť. Ved' Boh je nad všetkými a je veľký.“¹
- b) Znamenie č. 128 štvrtej kapitoly (Ženy), ktoré hovorí: „Ak by sa nejaká žena obávala **spurnosti** alebo nevšímavosti svojho manžela, tak nie je pre nich hriechom, ak by sa navzájom zmierili. Zmierenie je lepšie. V duši je veľká lakomosť prítomná. Ak budete

¹ V ďalšom výklade si budeme znamenia (verše) Koránu uvádzať aj pod označením čísla kapitoly a za ním čísla znamenia. V tomto prípade to bude 4:34, t.j. kapitola č. 4, znamenie č. 34.

dobro konat' a budete bohobojnými, tak Boh o tom, čo konáte, dobre vie.“

Ďalej tu máme znamenie č. 4:35, ktoré hovorí: „Ak by ste sa obávali rozkolu medzi nimi, tak pošlite rozhodcu z jeho rodiny a rozhodcu z jej rodiny, ak by chceli zmier, Boh medzi nimi zhodu učiní. Veď Boh všetko vie a je všeznalý.“ Toto znamenie už rieši vyhrotený konflikt, ktorý sa blíži k rozvodu. Tomuto spôsobu riešenia sporov sa ale v tejto publikácii nebudem venovať.

Pri niektorých znameniach, ako je znamenia č. 4:34, výklady Koránu, odvolávajú sa na tradíciu, ktorá ostala po prorokovi Muhammadovi v tzv. Siháh (zbierky výrokov a tradícií po prorokovi Muhammadovi), uvádzajú aj dôvod zoslania. Dôvod zoslania je konkrétna situácia pri ktorej bolo určité znamenie (alebo viacero znamení) zoslané. Dôvody zoslania nám objasňujú význam niektorých znamení, keď sa prostredníctvom nich dozvedáme okolnosť alebo situáciu počas ktorej alebo po ktorej bolo znamenie zoslané.

Dôvod zoslania znamenia č. 4:34 bola jedna udalosť, ktorá sa odohrala pred prorokom Muhammadom. Jedného dňa sa manžel s manželkou pohádali a manžel dal svojej manželke facku. Manželka sa zobrala a šla za prorokom Muhammadom a povedala mu: „Môj manžel mi dal facku a ja žiadam odvetu.“ Prorok jej na to odpovedal: „Áno, bude odвета.“ Nato ale k prorokovi Muhammadovi zostúpil anjel Gabriel s týmto znamením (veršom) a prorok manželke povedal: „Chceli sme urobiť odvetu, ale Boh chcel inak.“ V prípade manželskej hádky alebo roztržky sa teda urobila výnimka zo zásady odvety a spravodlivého zadost'učinenia za neškodný prejav sily alebo urážky. To znamená, že slovo „udrite“ v znamení predstavuje

situáciu, ak by medzi manželmi došlo k menším prejavom sily vo chvíli afektu alebo sporu. To isté platí v konečnom dôsledku aj o manželke pre prípad, že by manžela takýmto neškodným spôsobom udrela. Nato, aby sme obsah znamenia ešte hlbšie pochopili, si musíme uvedomiť, že Korán takéto fyzicky neškodné udretie pripustil aj preto, aby sa manželský život nepremenil na každodenný strach a na nekončiace sa súdne spory, v ktorých by sa manželia navzájom neustále obviňovali a žalovali. To dokladuje aj ďalšia veta v znamení, kde Boh manželov upozorňuje, že ak by manželka upustila od svojho správania, ktoré spor vyvolalo, nech jej to odpustia a nech sa nesnažia spor predlžovať alebo hľadať spôsoby, ako manželke ublížiť alebo sa jej pomstiť. Znamenie sa končí tým, že pripomína veriacim, že Boh je nad všetkými, všetko vidí a žiadnu krivdu nenechá bez odplaty. Dôvod zoslania je uvedený v známej knihe pod názvom Dôvody zoslania Koránu ²

Sústredíme sa teraz na obe základné znamenia, ktoré som citoval v písm. a) a b). Pri našej téme sú ústrednými slovami dve slová. Sú to

- a) arabské slovo „nušúz“, ktoré sme preložili ako „spurnosť“ a
- b) arabské slovo „idribúhun“, ktoré sme preložili ako „udretie“.

Rozoberme si podrobnejšie význam oboch citovaných slov v arabskom jazyku, aby sme lepšie pochopili, čo sa nimi myslí, ale hlavne, prečo sme ich preložili ako „spurnosť“ a „udretie“.

² Abu Al Hasan Al Nejsaburi. Asbab Al Nuzul (Dôvody zoslania). Pôvodne vydané v roku 1075. Vydal: Dar Al Kutob Al Ilmiya, 2000.

2.2. Slovo nušúz – spurnosť.

Arabské slovo nušúz sa v preklade do rôznych jazykov prekladá rôzne. Niekde sa prekladá, ako nevera, inde ako neposlušnosť a pod. Podľa mňa to skôr závisí od toho, či ten, kto prekladal dané slovo vychádzal z významu samotného slova alebo z výkladu, ktorý sa tomuto slovo pripisuje vo výkladoch Koránu, t.j. či prekladal samotné slovo alebo či uviedol jeho význam popísaný vo výklade. Postup, ktorý sme zvolili pri preklade slov Koránu však vychádzal, ako som to vo viacerých publikáciách zdôraznil, predovšetkým z princípu, že Korán sám vysvetľuje a spresňuje svoje slová. To znamená, že častokrát sa jedno slovo nachádza vo viacerých znameniach a tie potom spresňujú význam tohto slova.

Mimomanželský pohlavný styk sa označuje arabským slovom „ziná“ alebo „fáhiša“, pričom to prvé je konkrétnejšie. V danom prípade je však v oboch znameniach použité slovo nušúz. Preto nie je ani logické ani odôvodnené hovoriť o mimomanželskom pohlavnom styku v daných znameniach. Dokladuje to aj skutočnosť, že v druhom znamení č. 4:128 sa hovorí, že ak by sa manželka bála spurnosti alebo nevšímavosti zo strany manžela ... Znamenie jasne dáva návod manželke, ako riešiť situáciu do ktorej by sa dostala, keď by nastal vážnejší rozkol medzi ňou a jej manželom. Ťažko by sme preto mohli prijať výklad vo význame, že ak by sa manželka obávala, že sa manžel môže dopustiť mimomanželského pohlavného styku s inou ženou, tak sa manželka nedopustí hriechu, ak sa navzájom zmieri so svojim manželom. Súčasne nie je možné preložiť slovo nušúz v jednom znamení, ako spurnosť (znamení č. 128) a v druhom ako mimomanželský pohlavný styk (znamenie č.

34). Ak by to tak niekto preložil, znamená to, že prekladá určitý výklad k slovu a nie originálne slovo.

Z predchádzajúceho výkladu a spresnenia vyplýva, že v daných znameniach je najvýstižnejšie (lingvisticky aj významovo) preložiť slovo nušúz, ako spurnosť, čo znamená zanovitosť, tvrdohlavosť a vlastnosť, ktorá môže zničiť vzťah manželov a ich vzájomný život a rodinu.

2.3. Slovo idribúhun – udriet’.

Hneď na úvod je potrebné uviesť, že tomuto slovu – slovu daraba, som sa intenzívnejšie venoval nielen počas prekladu, ale aj po jeho dokončení. Malo to viacero dôvodov. Hlavný dôvod bol, hlbšie pochopenie významu právneho ustanovenia daného znamenia č. 4:34. Koreň arabského slova idribúhun je da-ra-ba.

Pri hĺbkových analýzach slov je nevyhnutné sa vrátiť k dobovým textom a pokúsiť sa z nich zistiť presný význam hľadaného slova v čase, keď bolo vyslovené. Totiž význam slova sa časom modifikuje a mení. Predstavu, ktorú dané slovo vyvolávalo v čase zosielania Koránu nemusí byť úplne totožná s predstavou, ktorú toto slovo vyvoláva v nás dnes.

Ako som predtým uviedol, jedným zo základných pravidiel pri preklade je, že Korán vysvetľuje a spresňuje svoje slová tým, že ich používa na viacerých miestach a v rozdielnych situáciách. Slovo daraba sa vyskytuje v Koráne vo viac ako 50. znameniach. Uvedieme si niektoré z nich.

1. Znamenie č 2:26 hovorí: „Boh sa neostýcha **uviesť** akýkoľvek **príklad**, komára alebo toho, čo je nad. Tí, ktorí uverili, tí vedia, že je to pravda od ich Pána, avšak tí, ktorí odmietli veriť, povedia: „Čo Boh chce týmto príkladom?“. Do bludu ním uvádza veľa a správne ním usmerní veľa. A do bludu ním uvádza len spurných,“
 V tomto znamení sa slovo daraba vyskytuje v spojení so slovom „masal“, t.j. príklad. V tomto prípade sme museli pristúpiť k výnimke a preložiť význam spojenia „daraba masalan“ z dôvodu rozdielnosti arabského a slovenského jazyka pri používaní daného spojenia. Preložili sme to ako „uviedol príklad“. Preložiť to ako „udrel príklad“ by nedávalo veľký význam, hlavne by to mohlo byť máťuce. Podstatné pre nás ale je, že v danom prípade bolo slovo udrieť uvedené v spojení so slovom príklad; slovo udrieť **nebolo uvedené samostatne**.
2. Znamenie č. 2:60 hovorí: „A Mojžiš poprosil Boha o vodu pre svojich ľudí, na čo sme povedali: „**Udri palicou svojou o skalú**“, a vytrysklo z nej dvanásť prameňov. Každá skupina ľudí vedela, odkiaľ má piť. „Jedzte a pite z obživy Bohom danej a nešírte skazu na zemi a nebud'te skazu šíriaci“.“
 Vetu „**Idrib** bi asáka al-hažara“ sme preložili, ako „Udri palicou svojou o skalú“. V tomto prípade bolo slovo udri uvedené v spojení so slovom skala, t.j. Mojžiš udrel svoju palicu o skalú. V danom prípade skalú nebil (zo slova biť), ale o ňu **udrel**.
3. Znamenie č. 2:61 hovorí: „A povedali ste: „Mojžiš! Nevydržíme na jednom jedle, popros pre nás svojho Pána, aby dal pre nás vyrásť niečo z toho, čo zo zeme rastie, niečo z jej rastlín prízemných, Qisá, Fúm, šošovicu a cibuľu.“ Povedal: „Chcete zameniť to, čo je

dobré, za to, čo je horšie?! Zíd'te dole do mesta, tam budete mať to, o čo ste žiadali.“ A **boli uvrhnutí do poníženia** a prejavu biedy a boli sprevádzaní hnevom od Boha pochádzajúcim. To preto, že odmietali veriť v Božie znamenia a neprávom zabíjali prorokov. To všetko za to, že neposlušnými boli a že mieru prekračovali.“

Podobne ako pri znamení č. 2:26, aj tu sme museli uprednostniť význam pred doslovným prekladom slovného spojenia. Arabskú vetu „duribet alejhem ...“ sme preložili ako „boli uvrhnutí ..“. V opačnom prípade, pri doslovnom preklade slova udrieť, by sme museli vetu preložiť „udrelo na nich poníženie“, čo by ale mohlo mať mätúci význam. Aj v tomto prípade prišlo slovo udrieť v spojení so slovom „na ich“, čo konkretizovalo daný význam.

4. Znamenie č. 2:273 hovorí: „Určené je chudobným, ktorí sú obmedzovaní za to, že nasledovali cestu, ktorú Boh určil, **nemôžu cestovať po zemi**, pre ich skromnosť si o nich neznalý myslí, že sú bohatí, spoznáš ich podľa ich vlastností, nepýtajú od ľudí s dotieravosťou nič. A čokoľvek miniete z dobra, Boh o tom vie.“

Pôvodná veta v arabskom jazyku znie „lá jastatíuna darban fí al-ard“. Pri použití slova udrieť by doslovný preklad znel „nemôžu udrieť v zemi“. Význam tejto vety ale je, že nemôžu cestovať. Tu prišlo slovo udrieť v spojení so slovom zem.

5. Znamenie č. 8:50 hovorí: „Keby si videl, ako anjeli brali tých, ktorí veriť odmietali, ako ich **udierali po tvárach** a zo zadu: „Okúste trápenie ohňa“.“

V tomto prípade sa slovo udrieť použilo v spojení so slovom tváre „jadribuna vužúhahom“.

6. Znamenie č. 13:17 hovorí: „Zoslal z neba vodu, ktorá potiekla v údolia, do každého podľa jeho rozmerov, a návaly vody poniesli penu, ktorá stúpala hore na povrch. A to, čo tavia v ohni, aby získali ozdoby alebo úžitky, je pena jej podobná. Takto Boh **uvádza pravdu** a nepravdu. Pena, tá sa stráca ako nečistota na brehoch, ale to, čo ľuďom pomáha, to ostane v zemi. Takto Boh uvádza príklady.“

V tomto znamení sa slovo udrieť použilo v spojení so slovom pravda. Podobne, ako pri prvom prípade, aj tu má slovné spojenie význam „uviesť pravdu“. Pri použití slova daraba by doslovný preklad znel „udiera pravdu a nepravdu“ v arabskom jazyku „jadribu Lláhu al-haqa wa al-bátıla“. Slovo udrieť bolo v tomto znamení použité v spojení s pravdou a nepravdou.

7. Znamenie č. 18:11 hovorí: „A tak sme na určitý počet rokov **zabránili tomu, aby** v jaskyni **počuli** čokoľvek.“ Tu bolo slovo daraba použité so slovom „uši“. Pri doslovnom preklade by veta znela „udreli sme na ich uši“, čo by nebolo úplne zrozumiteľné, preto sme vetu preložili ako „zabránili sme, aby počuli“, čo je vyjadrením významu tohto slovného spojenia v arabskom jazyku. Tu bolo slovo daraba uvedené v spojení so slovom uši.

8. Znamenie č. 20:77 hovorí: „Vnukli sme Mojžišovi: „Vydaj sa za noci s tými, ktorí sa Mi odovzdali a **preraz im suchú cestu v mori** bez toho, aby si sa bál, že budete zastihnutí alebo že by si sa obával.““

V tomto znamení bolo slovo daraba použité v spojení s cestou v mori a pri doslovnom preklade by veta znela „udri im suchú cestu v mori“, čo znamená preraz im cestu. Slovo daraba tu prišlo v spojení so slovom cesta.

9. Znamenie č. 24:31 hovorí: „Povedz veriacim ženám, aby klopili svoje zraky a chránili svoje pohlavné orgány a aby neukazovali svoje ozdoby, okrem tých, ktoré by boli viditeľné. A nech **spustia svoje závoje** na hrude svoje. A nech neukazujú svoje ozdoby iba ak svojim manželom alebo otcom alebo otcom svojich manželov alebo svojim deťom alebo deťom svojich manželov alebo bratom alebo synom svojich bratov alebo synom svojich sestier alebo ženám z vlastných radov alebo tým, ktorých vlastní ich pravica alebo služobníkom, ktorí nesledujú sexuálnu potrebu alebo chlapcom, ktorí ešte nespoznali nahotu žien. A nech nedupajú svojimi nohami, aby sa známym stalo, čo zo svojich ozdôb skrývajú. Kajajte sa Bohu všetci, vy, ktorí ste veriaci, azda prospejete.“

V tomto prípade bolo slovo daraba použité v súvislosti so závojom. Pri doslovnom preklade by veta znela „A nech udrú svoje závoje ..“. Význam uvedenej vety ale spočíva v tom, že majú spustiť závoje na svoje hrude. V tomto prípade bolo slovo daraba použité v spojení so závojom.

10. **Znamenie č. 37:93** hovorí: „Potajomky sa priblížil a začal ich **udierať pravicom**.“

V tomto znamení sa slovo udrieť použilo v spojení so slovom pravica. V arabskom jazyku veta znie „darban bil jemín“. Slovo daraba bolo v tomto znamení použité v spojení s pravou rukou.

11. **Znamenie č. 38:44** hovorí: „Vezmi do ruky svojej zväzok slabých prútikov a **udri ním**, tak neporušíš prísahu svoju.“

V tomto prípade bolo slovo daraba použité v spojení so slovom „ním“ a vzťahovalo sa na zväzok prútikov.

Arabsky veta znie „fadrib bihi ..“. Slovo daraba bolo v tomto znamení použité v spojení so slovom „ním“.

12. Znamenie č. 43:5 hovorí: „Máme **zabrániť tomu, aby sa k vám dostalo pripomenutie** preto, že ste boli ľuďmi nestriednymi?“

Slovo daraba sa v tomto znamení použilo v spojení so slovom pripomenutie. V arabskom jazyku veta znie „Afanadribu ankom azzikra ..“. Doslovný preklad by znel „máme udrieť od vás pripomenutie ...“. Slovo daraba bolo v tomto znamení použité v spojení so slovom pripomenutie.

13. Znamenie č. 57:13 hovorí: „V deň, keď pokrytci z radov mužov a pokrytci z radov žien povedia tým, ktorí uverili: „Počkajte na nás, vezmeme si aspoň ohorok zo svetla vášho“, bude povedané: „Vráťte sa späť a hľadajte svetlo“. **Bude medzi nich zasadená hradba**, ktorá bude mať bránu, v jej vnútornej strane bude milosť a v jej vonkajšej strane, pred nimi, bude trápenie.“

Slovo daraba tu bolo uvedené v spojení s hradbou „faduriba bejnahom bisúren ..“. Pri doslovnom preklade by veta znela „bolo medzi nich udreté hradbou“. Slovo daraba bolo v tomto znamení použité v spojení so slovom hradba.

Postačíme si s uvedenými príkladmi, keďže v ďalších znameniach sa opakujú už slovné spojenia na ktoré som poukázal. Základnú vlastnosť, ktorú si môžeme všimnúť na uvedených znameniach (v spojitosti s predkladanou témou) je, že slovo daraba prišlo vždy v spojení s ďalším slovom, ktoré spresnilo a objasnilo chcený a daný význam. Udrieť palicou, udrieť pravicom, uviesť príklad, zasadiť múr a pod.

V jednom jedinom prípade bolo v Koráne uvedené slovo daraba, bez toho, aby bolo spojené s ďalším slovom, ktoré by spresnilo jeho význam. Je to v znamení č. 4:34, ktoré hovorí: „Muži sú povinní starať sa o ženy za to, že Boh uprednostnil jedných pred druhými i za to, čo míňajú zo svojich majetkov. Dobré manželky sú poslušné, strážiace v neprítomnosti svojich manželov to, čo Boh určil, že sa má strážiť. A tie, ktorých **spurnosti** sa obávajú, poučte, opustite na lôžkach a **udrite**; ak by vás poslúchli, tak nehľadajte dôvod, prečo im ublížiť. Ved' Boh je nad všetkými a je veľký.“

Je nesporné, že slovo udrite sa v danom znamení vzťahuje na manželky tam uvedené. Vyplýva to z gramatického tvaru. Ale ostáva nám nedoriešená otázka: Prečo nebolo slovo udriet' skonkretizované ďalším slovom, ako tomu je pri všetkých ostatných znameniach Koránu v ktorých sa toto slovo používa? Je možné, že keď si povieme, aký význam má slovo daraba v slovníkoch arabského jazyka, tak sa nám viac objasní chcený význam.

2.4. Slovo daraba v slovníkoch arabského jazyka.

Základ slova daraba je sloveso Da-ra-ba.

Ako som už podotkol, slovo daraba prichádza zvyčajne v spojení s iným slovom alebo vetou, ktoré dotvárajú jeho význam.

Arabský slovník Mužam al-maáni al-žáme³ o slovných spojeniach slova daraba uvádza:

1. Daraba al-qalbu v doslovnom preklade znie „udrelo srdce“, t.j. srdce začalo biť,
2. Daraba al-dirsu v doslovnom preklade znie „udrel zub“, t.j. zvýšila sa intenzita bolesti z neho,
3. Daraba fi al-mái v doslovnom preklade znie „udrel vo vode“, t.j. plával vo vode,
4. Daraba al-zamán možno doslovne preložiť ako „udrel vek“, t.j. skončilo storočie, ktoré bolo plné veľkých udalostí,
5. Daraba bejna al-nási v doslovnom preklade znie „udrel medzi ľuďmi“, t.j. pokazil vzťahy medzi nimi,
6. Daraba šejan, daraba bil šejj, daraba ala al-šaji, daraba fi al-šaji v doslovnom preklade znie: „Udrel niečo“, „udrel niečím“, „udrel na niečo“, „udrel do niečoho“. Všetky uvedené slovné spojenie majú význam stret s niečím alebo zrazenie sa s niečím,
7. Daraba Lláhu qulúba baedihim bi baed v doslovnom preklade znie „Boh udrel srdia jedných druhými“, t.j. dal, aby sa jedny postavili proti druhým,
8. Daraba al-arza v doslovnom preklade znie „Udrel ryžu“, t.j. olúpal ryžu,
9. Daraba al-bejda bil daqíq v doslovnom preklade znie „Udrel vajíčko do múky“, t.j. zmiešal ich spolu,

³ (معجم المعاني الجامع)

10. Daraba al-tážer ala jedi šaríkihi v doslovnom preklade znie „Kupec udrel na ruku svojho obchodného partnera“, t.j. uzatvoril s ním kúpnu zmluvu (ústne alebo písomne),
11. Daraba al-žaras v doslovnom preklade znie „Udrel na zvonček“, t.j. stlačil ho a zazvonil,
12. Daraba al-nawm ala uzunihi v doslovnom preklade znie „Spánok udrel na jeho ucho“, t.j. spánok ho premohol a zaspal,
13. Darba bil amri arda al-háet v doslovnom preklade znie „Udrel záležitosť o stenu“, t.j. zanedbal určitú záležitosť, nevenoval jej pozornosť,
14. Darba bizaqnihi ilá al-ard v doslovnom preklade znie „Udrel svoju bradu k zemi“, t.j. sklonil svoju hlavu dole z ostychu, alebo obavy,
15. Daraba bihi al-arda v doslovnom preklade znie „Udrel ním o zem“, t.j. hodil ho na zem,
16. Daraba bijedihi ila al-šajii v doslovnom preklade znie „Udrel rukou k niečomu“, t.j. natiahol ju k niečomu a ukázal na to. V tomto spojení používame aj vetu Ahwa bijadihi lilsahn, čo v doslovnom preklade znamená „Natiahol ruku po tanier“,
17. Darabat al-aqrabu al-walada v doslovnom preklade znie „Škorpión udrel chlapca“, t.j. škorpión ho poštipal,
18. Draba raqabatahu alebo daraba unuqahu v doslovnom preklade znie „Udrel jeho krk“ alebo „udrel jeho hrdlo“, t.j. zabil ho mečom,
19. Daraba asfúrejñ bi hažaren wáhed v doslovnom preklade znie „Udrel dvoch vrabcov jedným kameňom“, t.j. jedným úkonom dosiahol dva ciele,

20. Daraba ala al-álati al-kátiba v doslovnom preklade znie „Udrel na písacom stroji“, t.j. písal na ňom (ide o novodobejšie použitie slova daraba),
21. Daraba ala al-álati al-músiqijja v doslovnom preklade znie „Udrel na hudobnom nástroji“, t.j. Zahral na hudobnom nástroji,
22. Daraba ala al-risála v doslovnom preklade znie „Udrel na list“, t.j. opatril ho pečat’ou,
23. Daraba al-šajuu v doslovnom preklade znie „Udrelo niečo“, t.j. pohlo sa,
24. Daraba al-ražulu fi al-ardi v doslovnom preklade znie „Muž udrel v zemi“, t.j. odišiel a odcestoval,
25. Daraba al-fahlu al-náqata v doslovnom preklade znie „Samec ťavy udrel ťavu“, t.j. samec ťavy mal pohlavný styk so samicou ťavy,
26. Daraba alejhi al-daríbata v doslovnom preklade znie „Udrel naňho daň“, t.j. uložil mu daň, určil mu daň.

To bolo niekoľko významov slova daraba, koreňa slova idribúhun uvedeného v znamení 4:34. Na uvedenom výklade si môžeme všimnúť:

a) ide o jeden úkon. Nie je pritom rozhodujúce, či ide o uvedenie príklad, odchod a vycestovanie a pod. Samotný neurčitý význam slova daraba možno sčasti spozorovať v bode č. 6, t.j. Daraba šejan, daraba bil šejji, daraba ala al-šaji, daraba fi al-šaji, kde napriek tomu, že sa pridalo slovo šejji k samotnému slovu daraba, ostal význam neurčitý z hľadiska prostriedku a sily, pretože samotné pridané slovo je všeobecné a málo konkrétne. Jeho význam však spočíva v tom, že hovorí o veci (šaji), t.j. vylučuje, že by sa vzťahovalo na človeka.

b) pri pridání druhého slova, sa význam tak spresní, že môže ísť už o úplne iný význam, než by sa na prvý pohľad zdalo. To je evidentné napr. pri bode č. 3, 4, 5 alebo č. 25. Až pridáním druhého spresňujúceho slova sa spresní význam slova daraba. To za predpokladu, že slovo daraba chceme použiť, pretože každú z uvedených činností je možné označiť aj iným slovom alebo vetou, avšak, pokiaľ chceme mať možnosť použiť toto slovo s viacerými variáciami, je na mieste jeho použitie. To znamená, že pri význame č. 1 (Daraba al-qalbu v doslovnom preklade znie „udrelo srdce“, t.j. srdce začalo biť) môžeme použiť aj vetu Daqqa al-qalbu, vo význame, že srdce bilo, pričom slovo daqqa skôr vyjadruje význam klopať, udierať. Slovo daqqa však vyjadruje opakujúcu sa činnosť (nie jednorazovú). Preto keď v inom význame použijeme slovo daqqa so slovom mismár, t.j. klinec, dostaneme vetu udieral klinec, t.j. zatĺkol ho do niečoho. Z uvedeného dôvodu má samotné použitie slova daraba svoj veľký význam z hľadiska jednorazovej alebo opakujúcej sa činnosti a možností spresnenia významu.

Slovo daraba sa počas historického obdobia začalo medzi ľuďmi používať aj vo význame „biť“, pričom ľudovo a neskôr aj v písomnostiach, sa ním začalo chápať vo všeobecnosti „bitie – akt fyzického opakujúceho sa udierania a útokov“. To znamená, že na rozdiel od doby v ktorej bol Korán zosielaný, ľudia dnes označujú slovom daraba skutočnosť, ak niekto niekoho zbije. Z pôvodného významu, ale ostal ten neurčitý spôsob bitia a prostriedok, ktorý bol na to použitý. To je aj dôvod, prečo sa počas historického obdobia zmenilo u ľudí aj chápanie samotného usmernenia riešenia sporov, roztržiek a konfliktov medzi manželmi z udretia na bitie. Pričom v povedomí známych učencov, či už ide o konzervatívnejšie

smerovania alebo o liberálnejšie, existovala stále zhoda v tom, že slovom udrieť sa myslí jeden úkon so všetkými obmedzeniami, ktoré sú s ním spojené. Ak sa dnes rieši problematika domáceho násillia v niektorej islamskej krajine, tak je to spôsobené hlavne uvedenou zmenou v chápaní významu slova daraba.

Z uvedeného jasne vyplýva, že arabské slovo „da-ra-ba“ nemožno preložiť ako „biť“, ale ako „udrieť“, čo je podstatný rozdiel. Pri objasnení rozdielu si pomôžeme aj slovníkom slovenského jazyka v ktorom sa o oboch slovách píše:

- a) Slovo udrieť: úderom, nárazom zasiahnuť, uderiť.
- b) Slovo biť: trestať bitkou, tlčiť, udierať.

Ako je evidentné z výkladu oboch slov, slovo biť predstavuje opakujúcu sa a viacnásobnú činnosť slova udrieť. Kým slovo udrieť vyjadruje jeden čin, slovo biť vyjadruje kontinuálnu opakovanosť tohto činu.

Otázka, ktorá sa tu sama od seba kladie je, prečo nebolo slovo udrieť v danom znamení 4:34 sprevádzané ďalším slovom. Ide pritom o dôležité ustanovenie a jediné, ktoré upravuje riešenie manželských sporov, hádok a roztržiek samotným manželom, t.j. bez rozhodcov alebo súdu.

Ak si spojíme dôvod zoslania, t.j. udalosť po ktorej bolo znamenie 4:34 zoslané, so samotným znamením, naskytuje sa nám logická odpoveď. Totiž znamenie rieši hlavne situáciu, keď k hádke medzi manželmi už došlo a manžel použil neškodnú silu počas ich vzájomnej hádke alebo roztržky. Počas takejto hádky alebo roztržky totiž môže dôjsť k udretiu rukou, metlou, alebo iným predmetom. Samozrejme hovorím o malom údere, ktorý nespôsobuje žiadne zranenie. Základný význam uvedeného

znamenia by spočíval hlavne v tom, že nie každé menšie udretie sa musí rovno žalovať a musí sa vykonať verejné zadosťučinenie v podobe, že manželka udrie manžela, ako odplatu za to, že ju počas hádky on udrel. Takto dané ustanovenie zabráni tomu, aby sa pri každej roztržke medzi manželmi, manželka, ale hlavne jej rodina (alebo samotný štát reprezentovaný verejnou mocou), dovoľovali odplaty. Pričom otázka rozvodu prichádza do úvahy v každom momente, bez ohľadu na uvedené usmernenie alebo toho, či vôbec manžel použije niektoré z prostriedkov uvedených v usmernení. Znamenie v tomto prípade teda nerieši domáce násilie (ktoré je neprípustné v základe), ale rieši to, aby sa do spoločného života manželov nemiešali iní ľudia alebo inštitúcie a nevyhrocovali niečo, čo manželia nechcú vyhrotiť a čo si možno neskôr pokojne vyriešia.

Mnohokrát som vo svojich publikáciách zdôrazňoval skutočnosť, že Korán nebol zoslaný len pre určitú skupinu ľudí a len pre určitý časový úsek. Bol zoslaný ľuďom až do skončenia terajšieho života. To znamená, že tých zopár právnych ustanovení, ktoré Korán obsahuje sú zoslané tak, aby boli použiteľné v každom čase, z nášho dnešného pohľadu v minulosti, súčasnosti a aj v budúcnosti. Preto v súvislosti so znamením 4:34 sa na ustanovenie, ktoré obsahuje, treba pozerat' aj z tohto uhľa pohľadu. Totiž v minulosti sa ženy zväčša vydávali v skoršom veku. Bývalo to z rôznych dôvodov. Niekedy mohla byť nevesta fyzicky vyspelá, ale mentálne ešte v štádiu puberty (16 rokov). Vtedy sa ako jeden z prostriedkov na zachovanie manželstva mohlo považovať aj použitie jemnej sily (stále treba pritom mať na mysli, že prorok Muhammad neschvaľoval u muslimov použitie akejkoľvek fyzickej sily pri riešení manželských sporov, hádok a roztržiek.) Uvedená úvaha

by bola v súlade s vetou, ktorá v znamení nasleduje „ak by vás poslúchli, tak nehľadajte dôvod, prečo im ublížiť.“ To znamená, že ak by poslúchli, tak nie je daný žiaden náboženský, zákonný ani morálny dôvod im ublížiť, pričom ublížením sa tu myslí nefyzické aj fyzické ublíženie.

Pri danom výklade je nevyhnutné si uvedomiť Jednu podstatnú skutočnosť. Spoločnosť v ktorej bolo zoslané uvedené znamenie (4:34), mala rôzne zvyky (pochádzajúce aj z pred islamského obdobia). Tieto zvyky sa rôznili od jedného kmeňa k druhému. Niekde bolo napr. narodenie sa dievčatka dokonca považované za veľkú hanbu a otec ho zaživa pochoval, aby nikto nezistil, že sa mu narodila dcéra (znamenia 16:58-61). Inde sa samotné ženy považovali za slabé a v dôsledku toho, ak by padli do zajatia, mohli privolať hanbu na celý rod a kmeň z ktorého pochádzali. V prostredí predislamskej spoločnosti v ktorej bola nerovnosť postavenia ľudí niečím samozrejším, sa mohlo stať, že za prehrešok voči spoločensky a mocensky vyššie postavenej manželke sa jej kmeň pomstil celému kmeňu manžela a celý kmeň manžela padol za obeť takéhoto niečoho. Otázky cti a spoločenského postavenia stáli častokrát nad otázkou života. V nekonečnom rade išlo o spoločnosť v ktorej existovalo otroctvo a otroci. Otrokyne nemali takmer žiadne práva, ale častokrát ani zábrany. Korán pripustil, aby sa slobodný muž oženil s otrokyňou, pretože nepripustil mimomanželsky pohlavný styk. Ak si uvedomíme, čomu všetkému boli ženy vo vtedajšej spoločnosti vystavené, prichádza povolenie na jemné „udretie“, ako prostriedok, ktorý mal postupne z manželského života eliminovať ničím neviazané násilie. To znamená, že uvedené znamenie predstavovalo dlhé stáročia hlavný prostriedok eliminácie domáceho násillia, keď pripustilo len udretie, ale nie bitie. Samozrejme časom sa pridávali právne

úpravy, ktoré určovali, čo sa môže a čo nie, s akou intenzitou a akými prostriedkami. To už ale boli ustanovenia prijímané ľuďmi v určitom období, ktoré vychádzali hlavne zo spoločenských potrieb a zvyklostí danej doby.

Nesmierna dôležitosť uvedeného znamenie (4:34) spočíva v tom, že obmedzilo možnosť uplatnenia akéhokoľvek iného hrubšieho spôsobu riešenia náhlych manželských sporov, hádok a roztržiek. Ak nič iné, tak tento cieľ viedol k ochrane práv manželiek v rámci manželského spolunažívania. Tam kde sa použitie sily nedá úplne obmedziť, tam sa oklieštilo do takej miery, že stratilo svoju silu a opodstatnenie a ostalo už len akýmsi varovným psychologickým prostriedkom.

Samozrejme obe uvedené vysvetlenia sú výsledkom mojej vlastnej, ale o to hlbšej analýzy uvedeného znamenia, ktoré vychádza z ostatných citovaných znamení Koránu, dôvodov zoslania a aj jazykového výkladu slova daraba. S uvedeným záverom som sa mohol priblížiť k danému cieľu znamenia, ale nemusel som. Úvahy, ktoré som v tejto publikácii predostrel možno budú zaujímavé práve pre čitateľov, ktorí by sa chceli viac zamyslieť nad významom znamenia 4:34 a jeho úpravou a bádať ďalej v tomto smere.

2.5. Je v znamení č. 4:34 daný príkaz?

Ďalšia otázka, ktorá sa vyskytuje je, či je v znamení 4:34 daný príkaz od ktorého sa nemožno odkloniť alebo je to odporúčanie dané na výber, t.j. môže sa použiť, ale nemusí. V tomto smere je zaujímavé, že znamenie používa spojenie „wa“, t.j. „a“, čiže ako keby sa mali všetky tri spôsoby použiť

naraz súčasne alebo po sebe. V nadväznosti na to, čo sme si uviedli, je nesmierne podstatné zodpovedať si otázku povinnosti dodržať uvedený spôsob riešenia manželských sporov, hádok a roztržiek a dodržať uvedenú postupnosť.

Ako som už spomenul v úvode, príkazy sa zvyčajne začínajú slovami „je vám predpísané ..“ alebo „Boh vám prikazuje ..“ alebo to vyplýva jednoznačne z textu znamenia. Preto sa ustanovenie znamenia 4:34 javí skôr, ako odporúčanie a usmernenie, ako riešiť určitú situáciu. O to viac, že samotné znamenie zmienenu vetu začína slovami „A tie, ktorých **spurnosti** sa obávajú ..“. Je tu zvýraznená určitá obava a pokiaľ by sa táto obava naplnila, potom znamenie dáva usmernenie, ako situáciu riešiť. Osobne som presvedčený o tom, že ide o usmernenie (nie príkaz), ako prípadný problém riešiť v zárodku.

Ak som sa vyslovil za to, že si myslím, že ide o usmernenie, nie príkaz, je potrebné, aby som vysvetlil, čo pod tým myslím. Totiž aj samotné usmernenie (aj keď nejde o príkaz) má v určitom slova zmysle veľký význam. Zvlášť, ak je dané Bohom v Koráne. Boh ním usmerňuje muslimov, ako si môžu riešiť svoje prípadné nezhody, pričom nesmierny význam tohto usmernenia spočíva v tom, že ak by ho muslim vykonal v úplnej striedmosti, nedopustí sa nespravodlivosti za ktorú by mohol byť zákonom stíhaný. Otázka spravodlivosti a vyhnutie sa krivdy je pritom vždy základnou otázkou každého konania.

Ďalšia otázka, ktorá sa tu vyskytuje je, prečo bolo použité v znamení spojenie „a“ a nebolo napr. použité spojenie „alebo“. Na prvý pohľad by sa zdalo, že použitie spojenia „a“ znamená uplatnenie všetkých troch spôsobov súčasne. Tomu tak ale nie je, pretože keby bolo použité spojenie „alebo“ bol by sa

výber obmedzil len na jednu voľbu, čím by sa znemožnilo postupovať aj iným spôsobom, keď by vybraný spôsob neodvrátil krízu. Použitím spojenia „a“ umožňuje použiť jeden spôsob a ak časom nezaberie, tak druhý alebo nakoniec tretí a ak ani to nezaberie, tak rozvod manželstva a rozbitie rodiny.

Použitie uvedených troch metód a ich danie na výber znamená, že je možné pre každé obdobie vývoja ľudskej spoločnosti zvoliť metódu, ktorá je v danej spoločnosti akceptovateľná. Skutočnosť, že nebol daný príkaz použiť určitú konkrétnu metódu znamená, že síce dané ustanovenie ostáva platné a nemenné, ale nemusí sa v určitom období uplatňovať.

Ak si odmyslíme prípady permanentného domáceho násillia, zistíme, že právne stíhanie akéhokolvek prejavu hrubšej výmeny názorov medzi manželmi a väčší zásah do ich súkromia, môže viesť k vyhroteniu situácie a k rozbitiu rodiny, ktoré nemuselo nutne nastať. Citované posledné riešenie by sa nemalo chápať, ako povolenie použitia sily v domácnosti, ale skôr, ako výslovné obmedzenie použitia domáceho násillia, ku ktorému by spor mohol zákonite vyústiť. Totiž, skutočnosť, že budeme navonok predstierať, že medzi manželmi nedochádza k hádkam a k ostrejšej výmene názorov a následne aj k fyzickej roztržke, neznamená, že k tomu skutočne nedochádza. Dochádzalo k tomu v minulosti, dochádza k tomu v súčasnosti a bude k tomu dochádzať aj v budúcnosti. Ako právnik som v minulosti v rámci svojej praxe riešil viaceré spory v ktorých dochádzalo k domácemu násilliu. Pod domácim násillím nemám pritom na mysli občasné neškodné neriadené správanie niektorého z manželov. Pod domácim násillím mám na mysli permanentné použitia sily jedným alebo druhým z manželov ku ktorému dochádza v rámci výmeny názorov medzi nimi. Dochádza tam k častým verbálnym aj fyzickým útokom, ktoré môžu vyústiť až

do ublíženia na zdraví. Azda neexistuje na svete právny poriadok, ktorý by prípady ublíženia na zdraví nedefinoval vo svojom trestnom práve a nebránil spoločnosť pred nimi. Otázke domáceho násillia sa ale nebudem ďalej hlbšie venovať v tejto publikácii a odkazujem čitateľov napr. na slovenské priestupkové a trestné právo. Na tomto mieste je pre nás podstatné hlbšie rozobratie spôsobu urovnávania sporov uvedený v znamení 4:34 Koránu. Pri výklade o tomto znamení je potrebné si v prvom rade uvedomiť, že nejde o usmernenie na každodenné riešenie sporov, ale ide o usmernenie na zabránenie rozpadu rodiny. Ako som už poznamenal, ak nezaberie ani jedno z uvedených spôsobov, ostáva už len rozbitie manželstva a rozvod, čo je najdrastickejšie riešenie s ohľadom na manželov, detí, príbuzenské vzťahy a spoločnosti ako takej. Ďalšia charakteristická črta uvedeného usmernenia je, že použitie určitej formy fyzického prejavu, zaraďuje ako poslednú. Čo je ale omnoho podstatnejšie, že nepoužíva slovo „biť“, ale „udrieť“, v čom, ako sme si už vysvetlili, je podstatný rozdiel. Významnosť tohto rozdielu spočíva v tom, že obmedzuje a eliminuje použitie akejkoľvek formy fyzickej sily na jednoduché udretie. Aj keď sa táto skutočnosť môže zdať niekomu za menej významná, ona má svoj veľký význam. Totiž priamo v podvedomí muslima zakotvuje pravidlo, že ak by aj došlo k náhlemu vyhroteniu emócií, nesmie použiť takú silu, ktorá by ublížila. Postačí nám len malá predstava o tom, že keby mali všetci muži takéto pravidlo zakotvené v podvedomí, môžeme zrušiť celú časť o domácom násillí z novodobých trestných zákonov, pretože by sa takéto prípady vôbec nemuseli riešiť (postupne by sa vytratili).

Výklad, ktorý som k danému znameniu uviedol podporuje aj skutočnosť, že prorok Muhammad nikdy neudrel

žiadnu zo svojich manželiek a ani na nikoho (mimo bojiska) nevztiahol ruku. Nepoužíval žiadne hrubé alebo urážlivé slová, naopak sa vždy správal ku každému vládne, pokojne a snažil sa vyjsť v ústrety každému. Prorok Muhammad je pritom vzor pre muslimov, okrem iného, v spôsobe života veriaceho muslima. Posledná skutočnosť zvyrazňuje záver ku ktorému som dospel, že „udretie“ spomenuté v znamení 4:34 predstavuje

- a) mimoriadne riešenie v prípadoch, kde iné riešenie nepomôže a kde je predpoklad, že by to mohlo zabrániť rozpadu rodiny,
- b) pravidlo zamedzujúce použitie domáceho násilia, pretože ho okresalo na maximálnu možnú mieru, na udretie, ktoré nespôsobuje žiadnu ujmu, žiadne následky a má skôr symbolický význam,
- c) usmernenie dané na výber, nejde o priamy príkaz.

3. Podklady k riešeniu manželských sporov v prorokovej tradícii.

O riešení manželských sporov a roztržiek nájdeme aj v tradícii po prorokovi Muhammadovi niekoľko usmernení. V tomto smere, keďže ide o výroky, ktoré boli dané pri konkrétnej príležitosti nám chýba popis situácie pri ktorej bol výrok prorokom Muhammadom prednesený. Popis situácie pri ktorej bol určitý výrok prednesený nájdeme len v ojedinelých prípadoch. Z tohto dôvodu sa môžeme niekedy stretnúť s výrokmi, ktoré sa zdajú, že riešia tú istú situáciu, avšak každý z nich odlišným spôsobom. Usmernenia obsiahnuté v týchto výrokoch a tradíciách by pri riešení konkrétnej situácie mali určite svoje opodstatnenie, ale pri ich zovšeobecnení a abstrahovaní ustanovení z nich, je to už komplikovanejšie.

V súvislosti s témou, ktorou sa v tejto publikácii zaoberáme, si môžeme uviesť nasledujúce výroky a tradície. Aby sme si zachovali reálnejší pohľad na vec, uvedieme si viacero takýchto výrokov a z rôznych zorných uhlov.

1. Ajiša, prorokova manželka, povedala: „Posol boží nikdy nikoho neudrel, žiadnu ženu, ani sluhu, iba ak by bojoval za vec, ktorú Boh určil. Akokoľvek by mu bolo ublížené alebo by mu bolo niečo vzaté, nikdy nevykonal odplatu (prepáčil to), ibaže

by boli porušené záležitosti Bohom určené; vtedy vykonal odplatu za vec, ktorú Boh určil.“⁴

2. Posol boží (Muhammad) povedal: „Neudrite služobníčky božie (ženy).“ Omar (prorokov spoločník Omar Bin al-Chattáb) k nemu (k prorokovi) neskôr prišiel a povedal: „Posol boží! Ženy sa stali vzdorovité voči svojim manželom (odvrávajú, hádajú sa a sú nepríjemné).“ Prorok preto zákaz odvolal. Neskôr prišlo k rodine posla božieho mnoho žien, ktoré žalovali svojich manželov. Prorok (Muhammad) na to povedal: „Prišlo k rodine Muhammadvej mnoho žien, ktoré žalovali svojich manželov. Veru tí (muži, ktorí tak robia) nepatria k tým najlepším z vás.“⁵

Nie je úplne jasné, či sa táto udalosť odohrala pred zoslaním znamenia Koránu 4:34 alebo po jeho zoslaní.

3. Prorok Muhammad povedal: „Nech nik z vás nezbičuje svoju manželku, akoby bičoval svojho otroka, a na konci dňa by chcel mať s ňou pohlavný styk.“⁶

Tento výrok uviedol učenec al-Buchári vo svojej zbierke výrokov a tradícií proroka Muhammada v časti pod názvom „To, čo je nevhodné z hľadiska udretia žien“. Známy učenec Ibn Hižr, komentoval túto časť zbierky slovami: „V tom je poukázanie na to, že udrieť ženu nie je neobmedzene prípustné. Je tam niečo,

⁴ Ebí al-Husejn Muslim bin al-Hažžáz al-Qušejri al-Nejsáburi, Sahíh muslim – zbierka výrokov a tradícií proroka Muhammada od kronikára Muslima, vydalo: Dár al-Hadís, Káhira, Egypt, prvé vydanie 1991, výrok č. 2328.

⁵ Ebí Abdilláhi Muhammad bin Jazíd al-Qazwíni, Sahíh sunan Ibn Máža - zbierka výrokov a tradícií proroka Muhammada od kronikára Ibn Máža, vydal: Maktabet al-Maáref, Rijád, Saudská arábia, 1997, výrok č. 1628

⁶ Ebí Abdilláh Muhammad bin Ismáíl al-Buchári, Sahíh al-Buchári – zbierka výrokov a tradícií proroka Muhammada od kronikára al-Buchári, vydalo: Dár Ibn Kesír, Damašek, Sýria, prvé vydanie 2002, výrok č. 5204.

čo nie je vhodné z hľadiska správania sa a iné, čo nie je vhodné celkovo a je na úrovni zákazu. “

4. Ebí Hurejra rozprával, že posol Boží (Muhammad) povedal: „Ak by niekto z váš udrel, tak nech sa vyhne tvári.“⁷

5. Muáwija Bn Ghajda spomenul, že jedného dňa prišiel k prorokovi Muhammadovi a povedal: “Povedal som: Posol Boží, aké práva majú naše manželky voči nám? Prorok odpovedal: Aby si jej dal jest', keď budeš jest' a ošatil ju, keď sa ošatíš a nebi po tvári (ak sa pohádate), nenadávaj a keď sa s ňou pohádaš, neopúšťaj preto dom.”⁸

6. ... Prorok Muhammad povedal: „Bojte sa Boha ohľadom žien. Vy ste si ich vzali (za manželky) záväzkom pred Bohom a bolo vám dovolené mať s nimi pohlavný styk na základe slova daného Bohu. Máte voči ním (manželkám) právo, aby nedovoliť vojsť do vášho príbytku niekomu, koho nemáte radi; ak by tak urobili, tak ich udrite nie silnými údermi.“⁹

7. Amru Bnu al-Ahvas uviedol, že posol boží povedal: „... Starajte sa o ženy dobre, pretože sú u vás akoby v zajatí (sú viazané manželským životom a povinnosťami). Nemáte prečo sa k ním správať inak než dobre, ibaže by sa dopustili dokázanej nemravnosti, ak by tak urobili, tak ich opustite na lôžkach a udrite ich nie silným úderom; ak by vás poslúchli, tak

⁷ Ebí Dáved Sulejmán bin al-Asas al-Azdi al-Sažistáni, Sunan Ebí Dáved - zbierka výrokov a tradícií proroka Muhammada od kronikára Ebí Dávada, vydal: Dár al-risála al-álamiya, Damašek, Sýria, špeciálne vydanie 2009, výrok č. 4493.

⁸ Abdulwahab Al-Sbenaty, Manželstvo v islame, vydal: ALJA s.r.o., Bratislava, 1998, str. 42.

⁹ Ebí al-Husejn Muslim bin al-Hažžáz al-Qušejri al-Nejsáburi, Sahíh muslim – zbierka výrokov a tradícií proroka Muhammada od kronikára Muslima, výrok č. 1218.

nevyhľadávajúce spôsob, ako im ublížiť (ďalej). Veru vy máte právo voči vašim ženám a vaše ženy majú voči vám svoje právo. Vaším právom voči vašim ženám je, aby nevpustili do vašich príbytkov niekoho koho nemáte radi a aby nepovolili ostať vo vašich domoch niekomu, koho nemáte radi. Ich právom voči vám je, že sa k nim budete dobre správať pri ich ošatení a zabezpečovaní jedla.“¹⁰

8. Muávija Bin Hajda uviedol: „Povedal som: Posol boží, aké práva má manželka kohokoľvek z nás voči svojmu manželovi? Povedal (posol Muhammad): „Aby si jej dal najesť, keď ješ. Aby si ju ošatil, keď sa ošacuješ. Neudieraj na tvár, nenadávaj a ak by si opustil (manželku) na lôžku, tak bez toho, aby si opustil dom.““¹¹

Postačíme si uvedenými citáciami z tradície a výrokov proroka Muhammada, pretože ostatné tradície a výroky, ktoré sú označené, ako dôveryhodné, sa už podobajú obsahovo na už citované tradície a výroky. Skúsme si teraz rozobrať a vykonať jednoduchšiu analýzu uvedených výrokov a tradícií.

Ako prvý v poradí som uviedol výrok Ajiši, prorokovej manželky. Ten hovorí jasne a jednoznačne o tom, že prorok vo svojom živote nikdy neudrel žiadnu ženu. Ajiša vyňala z toho len vojenské strety a uplatnenia práva (zákonov a ustanovení Bohom určených), čo možno pokladať za samozrejme. To

¹⁰ Muhammad bnu Ísa bnu Sawra al-Tarmizi, Sunn al-Tarmizi - zbierka výrokov a tradícií proroka Muhammada od kronikára al-Tarmizi, vydal: Dár al-Tasil, Kahira, Egypt, druhé vydanie 2016, výrok č. 1204.

¹¹ Ebí Dáved Sulejmán bin al-Asas al-Azdi al-Sažistáni, Sunan Ebí Dáved - zbierka výrokov a tradícií proroka Muhammada od kronikára Ebí Dáveda, výrok č. 2142

znamená, že napriek tomu, že takéto usmernenie bolo zoslané v Koráne a máme doložené, že prorokove manželky občas skúšali jeho trpezlivosť (pozri napr. znamenia č. 66:3-5), nikdy voči žiadnej z nich nevztiahol ruku a nepoužil silu. To je prorokova tradícia v tomto smere.

Učenec Ibn Kasír vo svojom výklade k znameniu 4:19 Koránu, okrem iného, uviedol: Posol boží (Muhammad) povedal: „Najlepší z vás sú tí najlepší k svojim rodinám a ja som najlepší k svojej rodine.“ Správanie sa proroka Muhammada sa nám zachovalo. K správaniam, ktoré sa nám zachovali patrí, že s prorokom sa dobre žilo. Vždy mal usmiatu tvár, venoval sa svojej rodine, zabával sa s ňou, bol k jej členom milý, nebol na nich nikdy skúpi, žartoval so svojimi manželkami, dokonca sa s Ajišou predbiehali v behu, kto predbehne toho druhého. Ajiša to komentovala slovami: „Posol boží si dal so mnou závod v behu a ja som ho predbehla. To bolo predtým, ako som pribrala na váhe. Potom, ako som pribrala som si s ním znova dala závod v behu a on ma predbehol. Na to mi povedal: „Toto je za to predchádzajúce (predtým ho predbehla a teraz ju predbehol on.)““ Prorokove manželky sa schádzali každú noc u tej u ktorej prorok práve mal prenocovať a niekedy sa všetci spolu navečerali. Potom každá odišla do svojho príbytku. Prorok spával s manželkou u ktorej práve bol pod jednou prikrývkou a pri spaní si vyzliekal odev okrem izáru (izár je kus látky, ktorá zakrýva spodnú časť tela) v ktorom spal. Potom, ako sa prorok pomodlil večernú modlitbu, vošiel domov za svojou rodinou, trochu s nimi posedel a venoval sa im predtým než išiel spať. Preto nie formálne bolo zoslané znamenie č. 33:21 v ktorom Boh zoslal: „**Veru, máte (muslimovia) v poslovi Božom (Muhammadovi) príklad dobrý pre toho, kto dúfa v priazeň Božiu** (že sa mu od Neho dostane milosť a odpustenie) **a v Deň**

posledný (deň zmŕtvychvstania alebo súdny deň) **a** (pre toho,) **kto si spomína často na Boha.**“

Prorok Muhammad je vzorom pre každého muslima, čo znamená, že muslim by sa mal týmto vzorom riadiť a snažiť sa byť vo svojom správaní, ako on bol. To nás vedie zákonite k tomu, že ak niekto chce nasledovať proroka a jeho tradíciu, mal by sa naučiť ovládať svoje správanie do takej miery, že silu vôbec nepoužije. To by bol ideálny stav, avšak ľudia majú v tomto smere rôzne povahy. Niektorí sú pokojní, iní striedmi a ďalší výbušní do takej miery, že pri najmenšom rozrušení prestanú ovládať svoje správanie.

Prorok Muhammad sa správal k ženám tak, ako Ajiša uviedla. Otázka, ktorá tu ale vyvstáva je, prečo bolo potom v Koráne dané uvedené usmernenie v znamení č. 4:34 na riešenie manželských sporov, hádok a roztržiek? Zvlášť, že ako sme sa dočítali, samotný prorok Muhammad usmerňoval muslimov, ktorí sa ho pýtali, k tomu, čo sa nesmie, ak niekto z nich udrie manželku. Z doterajšieho celého výkladu sa nám ponúka len jeden záver, ktorý som už v predchádzajúcom výklade spomenul. Podstata tohto záveru spočíva v tom, že

a) ide o usmernenie, ktoré sa má použiť len vo výnimočných prípadoch, keď už nič iné nezaberá a manželstvo stojí na pokraji rozvodu, pričom udretie prichádza už len ako posledný možný pokus na to sa z vyhroteného stavu dostať von, a súčasne

b) ide o obmedzujúce usmernenie, ktoré pripúšťa len udretie a zakazuje akékoľvek iné prejavy násillia manžela voči manželke, čo znamená veľký posun dopredu v manželských vzťahoch. Hovorím o posune preto, že nad rámec tohto ustanovenia už podľa mňa neobstojí akákoľvek výhovorka manžela o strate kontroly nad sebou, ak by manželke ublížil pri hádke s ňou.

Uvedené usmernenie stanovilo maximálny horný limit, a súčasne

c) usmernenie ponechalo určenie prostriedku, ktorý by manžel mohol použiť, otvorené, aby si ho spoločnosť mohla určiť podľa stupňa chápania a regulácie spoločenského správania v určitom období. To je aj dôvod, prečo Ibn Abbás (prorokov spoločník), keď bol opýtaný na intenzitu úderu, uviedol, že sa rovná tomu, ako keby muž udrel manželku miswákom, t.j. malým kúskom drievka z konárika určitého stromu. Toto drievko sa používa na čistenie zubov (dĺžka okolo 10 cm a hrúbka 2-3 cm). Ibn Abbás pritom nemal žiaden podklad, ktorý by určoval, že sa má použiť miswák alebo niečo jemu podobné; vychádzal ale z vyspelosti správania spoločnosti v tom čase. Nikto pritom nemohol voči tomuto jeho výkladu nič namietat' a nezachovali sa ani správy, že by niekto toto jeho porovnanie s miswákom namietal. To zasa vypovedá o ďalšej podstatnej skutočnosti, a to, že buď otázka udretia manželky (za života proroka Muhammada) nebola vôbec zaužívaná a tým ani nebolo pre ostatných podstatné určiť jej intenzitu (čo by bolo v súlade s tradíciou po prorokovi Muhammadovi) alebo že neexistoval žiaden podklad na základe ktorého by mohli ostatní tomuto záveru Ibn Abbása oponovať.

Ak by sme sa stotožnili s posledným uvedeným predpokladom, t.j. že neexistoval žiaden podklad na základe ktorého by mohli ostatní prorokovi spoločníci uvedenému záveru Ibn Abbása oponovať, potom by sme dospeli k záveru, že pri obmedzení použitia sily len na úder, bol ponechaný prostriedok jeho uplatnenia neurčený, aby sa ponechala určitá voľnosť právnej úpravy v rôznych obdobiach a aby v situácii, keď spoločnosť do určitej miery upadne, mala možnosť si určiť cez túto voľnosť svoje aktuálne potreby; inak by sa celé ustanovenie stalo nefunkčné. Preto v období tesne po smrti

proroka Muhammada stačilo muslimom prirovnanie intenzity udretia a prostriedku na to použitého k použitiu miswáku, avšak o niekoľko storočí neskôr už vidíme rozsiahlejšie úpravy toho, aká má byť intenzita udretia, kedy sa má použiť, akými prostriedkami a aké následky to má z hľadiska viacerých odvetví práva.

4. Novodobé diskusie o spôsobe riešenia manželských sporov a hádok.

Ako som už naznačil v priebehu predchádzajúceho výkladu, všetky klasické právne úpravy, vrátane učencov klasického smeru, vychádzali z toho, že znamenie 4:34 povolilo udretie. Právna veda vysvetlila, čo sa myslí pod udretím a aj všetky obmedzenia, ktoré s tým súvisia, ako je napr. už uvedená intenzita, neudrieť na tvár (pretože na tvári sa nachádzajú dôležité citlivé orgány, ktoré by mohli byť poškodené aj pri seba menšom údere), vždy je lepšie sa vyhnúť použitiu sily a uprednostniť iné formy riešenia sporov a pod. Skutočnosťou ale ostáva, že niekde v minulosti pri výkladoch a rozbere týchto ustanovení sa akoby zastrel rozdiel medzi udretím a bitím. To je jeden zo základných problémov, ktoré je možné spozorovať a ktorému sa nevenovala pozornosť. Ďalším problémom, ktorý je možné badať, je neskoršie benevolentné chápanie ľudí zmieneného usmernenia, keď hlavne menej vzdelaní ľudia si z toho všetkého osvojili len povolenie na bitie manželky bez ostatných obmedzení, čím vznikol problém, ktorý sa ťahá už dlhé roky.

Problém spojený s usmernením uvedenom v znamení 4:34 nespočíva v samotnom usmernení, ale v aplikačnej praxe, ktorá sa akoby vymkla z rúk právnej úpravy. Vysvetľovať podstatu tohto právneho problému by bolo zdĺhavé a pre

mnohých čitateľov komplikované, preto sa mu ďalej nebudem v tejto publikácii venovať. Chcel som ale upozorniť na to, že podstata problému je v aplikačnej praxe, ktorá sa nevedela dostatočne vysporiadať s nastoleným problémom domáceho násilia. Tým sa nepriamym spôsobom stotožnilo usmernenie znamenia 4:34 s problémom domáceho násilia, pričom od neho má priveľmi ďaleko.

Niektoré novodobé diskusie ohľadom uvedeného usmernenia sa ubrali smerom, na základe ktorého sa snažia dokázať, že slová spurnosť a udretie boli zlé pochopené a interpretované.

Tak napr. Dr. Abdulazíz Bajendar z Výskumného inštitútu náboženstva a prirodzeného inštinktu v Istanbuli v Turecku, v zdĺhavom článku zo dňa 09.02.2017, sa snažil dokázať argumentmi z iných znamení Koránu, že slovom spurnosť sa myslela požiadavka manželky na rozchod a rozvod a slovom udretie sa myslelo jej zadržanie v spoločnej domácnosti, kým sa nerozhodne o otázke rozvodu! Osobne si však myslím, že argumenty, ktoré Dr. Bajendar uvádza, neobstoja. Totiž, ak chcel svojou argumentáciou napadnúť právnu prax, ktorá sčasti vybočila od významu slova spurnosť a vykladala ho v rozširujúcom význame (dávala mu väčší obsah než ono má), potom je problém s aplikačnou praxou a nie so samotným slovom uvedeným v Koráne. Spurnosť totiž znamená určitý nezmyselný a ničím neodôvodnený vzdor a odpor. V tomto prípade taký, ktorý by viedol k rozpadu manželstva a rodiny. Dr. Bajendar sa ale sústreďuje na to, že pod týmto slovom „nušúz“ sa myslí zámer manželky sa rozvieť. Problém takejto jeho interpretácie spočíva v tom, že Korán dáva manželke právo sa rozvieť na inom mieste, takže prečo by to riešil aj v znamení 4:34. Skôr si myslím, ako som to už uviedol,

že znamenie 4:34 rieši situáciu, keď manželka neuvažuje nad rozvodom, ale zároveň znepríjemňuje celej rodine život nezmyselným a ničím neodôvodneným vzdorom a odporom. Slovo udretie Dr. Bajendar interpretoval ako zadržanie v spoločnom dome, pričom dodal, že dovtedy, kým sa nerozhodne o rozvode. Tu ale narážame na jeden väčší problém. Totiž, ak sa manželka rozhodne pre neodvolateľný rozvod, tak nie je právom manžela ju zadržať v spoločnej domácnosti nad čas určený Koránom (pozri 65:1); to je jednoznačné ustanovenie dané v Koráne na ochranu manželky. Takže výklad Dr. Bajendara by v takomto prípade znamenal obmedziť slobodu manželky a jej zadržanie v spoločnej domácnosti (nad rámec určenej doby), čo nie je v súlade s už uvedeným ustanovením Koránu. Okrem toho samotný jazykový význam slova idribúhun by nebolo možné takto interpretovať aj z dôvodu, ktorý som už predtým rozobral (muselo by slovo idribúhun byť priamo v znamení spojené s ďalším slovom, ktoré by tento význam jasne spresnilo; čo ale nie je). Dr. Bajendar v ďalšom výklade napáda výroky, ktoré hovoria o udretí v zaužívanom význame, z hľadiska ich autenticity. Tejto stránke jeho argumentácie sa však nebudem venovať, pretože je zdĺhavá, komplikovaná a je to skôr otázkou odbornou, ktorú bude treba v budúcnosti celkovo vyriešiť, bez ohľadu na problematiku riešenia sporov medzi manželmi. Nemyslím si však, že vyriešenie problému pravosti časti výrokov pripisovaných prorokovi Muhammadovi (nehovoríme o Koráne, ale o prorokových výrokoch), by malo vplyv na uvedené usmernenie dané v Koráne. Vyriešenie otázky pravosti časti výrokov, ktoré sa prorokovi Muhammadovi pripisujú, však môže mať zásadný vplyv na aplikačnú prax a ustanovenia prijaté v rámci nej.

Inak sa k celej problematike stavajú v Egypte. V rámci prípravy novelizácie viacerých zákonov, na základe ktorých by v prípade ublíženia manžela manželke, mohol byť manžel odsúdený až na päť rokov väzenia, sa rozprúdila na sociálnych sieťach intenzívna diskusia o tomto kroku.

V článku egyptského internetového portálu al-Šurúq zo dňa 02.02.2022, uviedla autorka článku, že televízna diskusia moderátora Amra Adíba z predošlej nedele vyvolala veľký rozruch na sociálnych sieťach. V nej (v televíznej diskusii) na základe telefonického spojenia sa so spisovateľom Islamom Behejrim, ten uviedol, že „slovom nušúz sa v uvedenom znamení (4:34) nemyslí spurnosť, ale manželská nevernosť. Ďalej dodal, že to, čo šejch al-Azharu (najvyššia autorita mešity a univerzity al-Azhar v Káhire v Egypte) k tejto otázke uviedol (šejch al-Azharu uviedol, že udretie manželky je dovolené, ale za určitých podmienok) je jeho názor (názor šejcha al-Azharu) a jeho názor je poradný, nesprávny a protiústavný.“ To nás privádza (pokračuje autorka článku) k tomu, čo Dr. Ahmad al-Tajjeb, šejch al-Azharu, povedal. Ten totiž v 30. časti relácie vysielanej počas mesiaca Ramadan pod názvom „Rozhovor so šejchom al-Azharu“, ktorá bola odvysielaná dňa 04.06.2019, uviedol, že to, čo bolo dovolené sa môže stať zakázané. Uviedol príklad veku výdaja ženy, ktorý bol donedávna od 16. rokov veku, avšak sa zmenil v zákone na 18 rokov potom, ako medzinárodné organizácie zaviedli vek plnoletosti až od 18. roku veku. Ďalej dodal: „Prípustnosť toho, aby sa žena vydala od 16. rokov bolo obmedzené a teraz je to už zakázané.“ Následne pokračoval: „To isté dávame na diskusiu aj čo sa týka zákazu udretia, avšak nielen voči žene alebo voči spurnej manželke, ale vo všeobecnej rovine (ženy aj muža). Udretie sa dnes považuje za ponížujúce pre človeka a spôsobuje mu

psychické traumy, ktoré ho sprevádzajú až kým nie je pochovaný vo svojom hrobe.“ Šejch al-Azharu ďalej uviedol, že nevidí žiadnu prekážku prediskutovať túto otázku – udretie manželky, na úrovni parlamentu, al-Azharu alebo súdnicstva, pričom vyjadril svoje želanie: „Želám si, aby som sa dožil doby, keď sa bude bitie človeka arabskej národnosti a muslimského vyznania rovnať trestnému činu za ktorý zákon bude trestať toho, kto sa ho dopustí, ako vinníka z trestného činu.“¹²

Uvedeným článkom sa ale diskusia ani zďaleka neskončila. V článku uverejnenom na Bahrejskom internetovom portáli al-Watan dňa 3.02.2022¹³ sa autor zaoberal tým, čo predtým v citovanej relácii zo dňa 04.06.2019, šejch al-Azharu uviedol. Šejch al-Azharu vtedy vyzval na to, aby sa úplne zrušila možnosť manžela udrieť svoju manželku. V tomto smere uviedol, že ide o povolenie, preto sa zamyslel aj nad možnosťou zákonodarcu stanoviť za takéto správanie aj trest. Zároveň vyzval vedecké konzília a náboženské zhromaždenia, aby sa zaoberali otázkou udretia ženy. Pritom zdôraznil, že udretie ženy nie je záväzné, pretože je rozdiel medzi tým, aby to bolo záväzné vo vzťahu k spurej manželke a medzi tým, aby to bolo dané manželovi, ako možnosť, pokiaľ by v tom videl jediné možné liečenie, pretože „máš právo si vziať aj veľmi horký liek v ktorom je horkosť, ak skutočne dokáže zamedziť bolesti.“

¹² <https://www.shorouknews.com/news/view.aspx?cdate=02022022&id=ba7d3c93-eea5-4462-ae55-0bb8a5605c74>

¹³ <https://alwatannews.net/Life-Style/article/988425/%D8%B4%D9%8A%D8%AE-%D8%A7%D9%84%D8%A3%D8%B2%D9%87%D8%B1-%D8%A7%D9%84%D8%B6%D8%B1%D8%A8-%D9%85%D8%A8%D8%A7%D8%AD-%D9%84%D9%83%D8%B3%D8%B1-%D9%83%D8%A8%D8%B1%D9%8A%D8%A7%D8%A1-%D8%A7%D9%84%D8%B2%D9%88%D8%AC%D8%A9-%D8%A7%D9%84%D9%86%D8%A7%D8%B4%D8%B2>

Šejch al-Azhru ďalej uviedol, že zákon neukladá manželovi povinnosť tento prostriedok použiť, ale je to len povolenie, preto aj prorok Muhammad povedal, že najlepší muslimovia sú tí, ktorí to nepoužívajú. Zákonodarca má preto právo obmedziť povolenie, pokiaľ by videl, že jeho aplikácia spôsobuje škodu. Poznámeneľ pritom, že nie je väčšej škody než tej po odstránení ktorej ženy dnes volajú, keď použitie tohto prostriedku – udretie, môže spôsobiť psychickú ujmu, ktorá sa negatívny odrazí na celú rodinu. Na otázku, ako by argumentoval voči tým, ktorí hovoria, že toto ustanovenie je dané v Koráne (preto by sa malo dodržiavať), odpovedal, že učeneľ Atá, ktorý sa považuje za jedného z najväčších právnych autorít, povedal, že je to povolenie (nie príkaz). Preto je právom manžela, aby tento prostriedok nepoužíval. Problém by bol, keby to bol príkaz, vtedy by ho musel aplikovať. Prízvukoval pritom, že zákonodarca má právo obmedziť to, čo je povolené, pokiaľ by videl, že pri niektorých prípadoch počas aplikácie takéhoto povolenia sa spôsobuje škoda. Preto Atá uviedol: „Bude (manžel) aj naďalej nahnevaný, ale neudrie.“ Tým v podstate neodmieta vykonať ustanovenie, ktoré je v Koráne, ale vie, že stojí pred povolením, ktoré môže použiť alebo zanechať.¹⁴

Pri analýze uvedených názorov a tvrdení je potrebné uviesť nasledujúce. To, čo uviedol Islam Behejri o tom, že slovom nušúz sa v znamení č. 4:34 myslí manželská nevera, sa nezakladá na presnej analýze. Totiž z hľadiska toho, čo Korán uvádza, akýkoľvek nemanželský pohlavný styk sa označuje v Koráne slovom „ziná“ alebo niekedy „fáhiša“. V danom znamení je použité slovo nušúz. Slovo nušúz je použité aj v znamení č. 4:128, ktoré hovorí, že ak by sa nejaká žena obávala **spurnosti** alebo nevšímavosti svojho manžela, tak nie je pre

¹⁴ Koniec citácie.

nich hriechom, ak by sa navzájom zmierili. Mimomanželský styk je totiž v Koráne zakázaný, takže odvolať sa na to, že by sa mala manželka báť, že sa manžel vo vzťahu k nej dopustí manželskej nevery (a vystaví sa trestnému stíhaniu), keď má možnosť sa legálne oženiť s inou ženou, je prinajmenšom nelogické. Okrem toho, nedáva žiaden zmysel, aby sa manželka z obavy pred neverou manžela, snažila s ním zmieriť. Preto je nelogické, aby slovo nušúz znamenalo manželskú neveru. Z uvedených dôvodov môžeme s určitosťou vylúčiť úvahy Islama Behejriho.

Vyjadrenia šejcha al-Azharu možno považovať za pozitívne, hlavne z hľadiska toho, že sa začali zaoberať praktickými problémami ľudí dnešnej doby. V jeho vyjadreniach možno spozorovať hlavne tieto základné myšlienky:

a) uviedol, že usmernenie o udretí je povolenie, nie povinnosť. Nezávisle na tomto vyjadrení, som pri analýze znamenia č. 4:34 dospel k podobnému záveru už skôr. Takže v tomto smere s ním súhlasím. Určite sa ale nájdu také náboženské authority, ktoré budú tvrdiť, že ide o povinnosť. Určenie skutočnosti, že ide o povolenie a nie povinnosť je totiž jeden z predpokladov riešenia celého problému pred ktorým dnes stojíme,

b) odôvodniť zákaz použitia uvedeného povolenia tým, že zákonodarca ho môže zakázať v prípade, ak by sa ukázalo, že môže mať aj negatívne následky, nie je podľa mňa dobre zvolená cesta. Totiž, ak začneme takýmto spôsobom odôvodňovať zmeny základných právnych úprav, nikdy nevieme, kde nás to dovedie a či sa nebudeme musieť niekde uprostred zastaviť a znefunkčenie niektorého ustanovenia Koránu jeho čiastočným

zneužitím ľuďmi a následnými niektorými negatívnymi následkami, potom môžeme dospieť k situácii, kedy sa zrušia všetky ustanovenia obsiahnuté v Koráne z dôvodu, že ich niektorí ľudia čiastočne zneužili. Tým by sme ale porušili to, čo Boh v Koráne uložil a znefunkčnili aj ustanovenia, ktoré boli dané, aby riadili určité aspekty nášho života. Ak by sme sa vydali touto cestou, tak by sme postupne vedeli odôvodniť znefunkčnenie všetkých podstatných právnych noriem, čo by sme sa previnili voči samotnému náboženstvu a viedlo by to nakoniec k tomu, že to ľudia odmietnu a budú volať po návrate k pôvodu a k zrieknutiu sa aj toho dobrého, čo sa dovtedy dosiahlo. Preto by som v tomto smere nesúhlasil s týmto riešením. Korán nám totiž dáva vždy riešenia na otázky spojené s ustanoveniami, ktoré on sám určuje; riešenia len treba dobre hľadať a nájsť ich v ňom.

5. Ako je to teda s usmernením na riešenie manželských sporov a roztržiek.

V predchádzajúcom výklade sme si podrobne uviedli význam slov a ustanovení znamenia č. 4:34 Koránu. Uviedli sme si podrobnú analýzu, niektoré výroky a tradície proroka Muhammada a niektoré diskusie novodobých muslimov ohľadom tohto usmernenia. Skúsme si urobiť teraz určitú komplexnejšiu predstavu o samotnej otázke udretia manželky.

Jedným z mnohých zaujímavých momentov, hlavne pre mňa, je výrok v ktorom prorok Muhammad zakázal udretie manželky. Omar sa naňho obrátil s prosbou, aby to zrušil, pretože sa manželky proti manželom už neznesiteľné postavili a hrozia veľké škody v podobe rozpadu rodín. Prorok v nadväznosti na to zákaz odvolal. Následkom toho zasa bolo, že k prorokovým manželkám prišli mnohé manželky muslimov a žalovali svojich manželov. Prorok preto vyhlásil, že tí, ktorí používajú udretie na riešenie manželských sporov a roztržiek, nie sú tí najlepší medzi muslimami, čo zasa nebolo zanedbateľné vyhlásenie pre muslimov, ktorí sa snažili dosiahnuť ten najlepší stupeň z hľadiska dodržiavania náboženstva. To je jasný príklad toho, že nie je možné vyhovieť všetkým. Ako je evidentné, prorokovi bolo proti vôli, aby sa použilo čo i len symbolické udretie vo vzťahu medzi manželmi v rámci manželstva, pretože tento vzťah má byť založený na vzájomnej úcte a rešpekte, čoho

príkladom bol aj samotný prorok Muhammad. Je však evidentné, že tento prorokov zákaz, viaceré ženy zneužili. Inak by Omar neprišiel za prorokom a žiadal ho, aby zrušil zákaz, pretože hrozí rozvrat mnohých rodín v dôsledku postojov manželiek. Prorok bol preto nútený okolnosťami zákaz zrušiť. Následne zasa prišli manželky niektorých mužov a sťažovali sa prorokovým manželkám, že ich manželia použili toto oprávnenie. Proroka to natoľko rozhnevalo, že odkázal tým, ktorí dané oprávnenie použili, že nie je s nimi úplne spokojný, čo bolo pre niektorých pohromou. Pre mňa osobne by bolo veľmi zaujímavé sa dopátrať k podloženej informácii o tom, či sa táto udalosť odohrala pred alebo po zoslaní ustanovenia č. 4:34 v Koráne. Ďalšia zaujímavá otázka je, čoho sa manželky dopustili, že Omar prišiel k prorokovi a žiadal o zrušenie zákazu. Totiž, ak pochopíme skladbu a zvyky vtedajšej spoločnosti, možno by sme dospeli k čiastočnému zodpovedaniu tejto otázky. Z hľadiska žien sa vtedajšia spoločnosť delila na slobodné a otrokyne. V rámci snáh o zrušenie otroctva, k ním môžeme pridať aj tretiu skupinu, ktorou boli bývalé otrokyne. Otrokyne boli totiž zvyknuté mať iné pravidlá než slobodné ženy. To je aj dôvod, prečo znamenie Koránu č. 4:25 určuje vo vzťahu k otrokyne, ak by sa s ňou muž oženil, polovičný trest za to isté porušenie v porovnaní so slobodnou ženou. Je ale málo pravdepodobné, že by sa tieto (otrokyne alebo bývalé otrokyne) prišli sťažovať prorokovým manželkám (nakolko mali voľnejšie ustanovenia a je predpoklad, že nekládli taký dôraz na svoje spoločenské postavenie, ako pôvodne slobodné ženy). Ostáva nám teda skôr kategória slobodných žien, ktoré sa vydali. Slobodné ženy mali v predislamskej dobe a aj v neskoršej spoločnosti významné postavenie. Boli to hrdé a silné ženy. Táto hrdosť a sila pramenila, okrem iného, zo skutočnosti, že mnohé kmene, hlavne tie silnejšie, považovali ženy za dôvod, ktorý by

mohol uvrhnúť do poníženia celý rod alebo dokonca kmeň. Preto si ich strážili a pri akomkoľvek probléme sa postavili na ich stranu a bránili ich (aj keď by nemali pravdu). Ponížiť alebo zneužiť slobodnú ženu znamenalo ponížiť celý jej rod a muselo sa automaticky volať po všeobecnej odplate a odvrátenia poníženia nielen voči tomu, kto sa ho dopustil, ale aj voči rodu toho, kto tak konal. Z toho vznikali potom aj viaceré vojenské strety. To dodávalo slobodným ženám odvahu vzdorovať voči svojim manželom aj pri bežných každodenných záležitostiach. Ak išlo o ženu z vyššie postavenej vrstvy, sama nerobila domáce práce, ale musela mať slúžku (otrokyňu), ktorá sa starala o domácnosť, ale častokrát aj o ňu. Ak bol manžel chudobnejší, nastal tu problém. Islamské náboženstvo vyhlásilo rovnosť ľudí, to znamená, že aj keď sa rešpektovali sčasti vtedajšie zvyky, bolo potrebné, aby sa aj ženy tomu prispôbili a začali plniť úlohy v domácnosti, ktoré sa od nich očakávali. Také niečo ale zrejme nebolo automaticky po vôli všetkým ženám, preto vznikali konflikty a roztržky pri ktorých padla aj facka alebo sa hodil nejaký predmet. Ak sa tak stalo, manželka sa mohla uchýliť k svojmu rodu a vznikol omnoho väčší problém, keď ju jej rod podporil a žiadal verejnú odplatu od manžela. Ak chcel prorok odplatu vykonať, bolo by to síce spravodlivé, ale by to zasa ponížilo manžela, ktorému by sa v dôsledku toho manželka mohla sprotiviť a v podstate by to znamenalo koniec manželstva a rozpad rodiny. Podobná situácia sa aj uvádza, ako dôvod zoslania znamenia č. 4:34 Koránu. Tu sa dostávame k podstate celého usmernenia. Usmernenie určilo tri spôsoby urovnania sporov, pričom ako posledný umožnilo aj udretie. V praktickom živote to znamenalo, že ak by došlo medzi manželmi ku konfliktu a roztržke a padol by v rámci toho aj nejaký neškodný úder v podobe facky alebo úderom malého predmetu (bez ublíženia), tak to nemal nikto riešiť, pokiaľ to nechcela samotná

manželka riešiť. Manželka to už ale nemohla riešiť v podobe zverbovania celého rodu a vyvolania spoločenského konfliktu, ale mohla to už riešiť len súdnou cestou – žiadosťou o rozvod (alebo ustanovenie rozhodcov). Takže v konečnom dôsledku bola to manželka, ktorá určovala konečný efekt samotného usmernenia. Buď sa s manželom udobrila alebo sa definitívne rozišli. Preto sa aj samotné udretie zrejme bralo ako symbolické a malo vyjadrovať predpoklad, ako sa ďalej bude vzťah manželov vyvíjať; buď chce manželka s manželom ostať alebo už nie. Treba pritom zdôrazniť, že nie je jedno manželstvo ako druhé, a nie je jeden vzťah úplne podobný druhému. Niekde stačí len zopár slov a je problém medzi manželmi vyriešený, inde sa musí celý problém úplne vyhrotiť, aby sa vyriešil (inak sa nevyrieši). Ak vezmeme všetko uvedené do úvahy, začne nám celý obraz zapadať do seba, vrátane zvláštnosti na ktorú som poukázal, že v danom znamení č. 4:34 nebolo dané slovné spojenie, ktoré by určovalo presne spôsob alebo predmet udretia. Pri vyostrenej hádke pri ktorej niekomu možno povolia nervy a pri ktorej by už ani nevnímal od hnevu, čo koná, by niekto ťažko napr. hľadal metlu, aby ňou udrel po zadnej časti toho druhého, ale by mal vždy po ruke napr. miswák, ktorým si čistí zuby. Prorok Muhammad, ako to vyplýva, bol vo všeobecnosti úplne proti akémukoľvek prejavu použitia fyzickej sily, pokiaľ nešlo o vykonanie trestu na základe práva alebo pokiaľ nešlo o vojenský stret. Avšak bolo potrebné vyriešiť situáciu, ktorá vtedy nastala.

V konečnom dôsledku aj v dnešnej dobe, ak sa manželia pohádajú (či už ide o muslimov alebo nie) a jeden hodí po druhom napr. drievko alebo vankúš, nie je možné to z pohľadu zákona kvalifikovať ani ako priestupok. Ak by ale došlo k ublíženiu na zdraví, už to spadá do oblasti priestupkového alebo

trestného práva. Je to úplne obdobný prípad avšak s tým rozdielom, ako som uviedol, že daným povolením sa eliminoval prvok, ktorý umožňoval ostatným sa, aj proti vôli manželov, vmiešať do sporu medzi nimi a tým celý spor (ktorý by si manželia možno vyriešili) úplne vyhrotiť.

Skutočnosť, že sa uvedené usmernenie v nasledujúcich storočiach začalo ľuďmi zneužívať, neznamená, že ide o zlé ustanovenie, ale skôr ide o to zosúladiť aplikačnú prax s právnym ustanovením. Naším problémom sú skôr neskoršie právne úpravy, ktoré v snahe eliminovať zneužitie uvedeného ustanovenia ľuďmi, sa ho snažili skonkretizovať a obmedzovať, až sa dostali do stavu, že ľudia začali tieto právne ustanovenia chápať, ako povolenie biť manželku, zvlášť, keď sa stotožnil pojem bitie s pojmom jedno neškodné udretie a vzniklo z toho povolenie biť manželku. Neskôr už mohli mnohí učenci vysvetľovať koľko len chceli, že uvedené ustanovenie má svoje obmedzenia a pravidlá, že ho možno použiť len vo výnimočných prípadoch a pod., ľudia si to už stotožnili s tým, čo im vyhovovalo a už na to ani právna úprava nestačila.

Ako posledné riešenie je tu daná aj možnosť zákonom okresať praktické použitie uvedeného ustanovenie na prípady nechceného použitia malej neškodnej fyzickej sily pri hádke, bez toho, aby sme museli uvažovať o tom, ako celé ustanovenie obísť alebo ho znefunkčniť.

Rôzne islamské krajiny riešia dnes otázky domáceho násillia so všetkými následkami, ktoré so sebou prináša. To dokladuje aj diskusia, ktorá prebieha v Egypte a ktorej časť sme si uviedli. Príčina tohto domáceho násillia nespočíva v jednom povolení uvedenom v Koráne. Príčina spočíva skôr v tom, že ľudia sa prestali Koránom riadiť. Na jednej strane je tu jedno

ustanovenie s tromi riešeniami a jedno z nich hovorí o udretí. Na strane druhej tu máme mnohé ustanovenia, základné zásady obsiahnuté v Koráne, ktoré zakazujú nespravodlivosť, krivdu, použitia sily bez oprávnenia a ktoré hovoria, že vzťah medzi manželmi má byť založený na láskavosti a milosti (znamenie č. 30:21) a na dobrom nažívaní (znamenie č. 4:19). Dokonca posledné spomenuté znamenie zdôrazňuje, že aj v prípade, ak by sa niektorý z manželov sprotivil tomu druhému, tak má s ním nažívať v dobrom a snažiť sa zotrvať vo vzťahu, ak je to únosné, pretože možno práve do takéhoto vzťahu Boh vloží veľké dobro.

Skúsme si na záver zhrnúť všetko, čo sme si doteraz uviedli ohľadom usmernenia riešenia manželských sporov a roztržiek.

1. Ide o jedno ustanovenie obsiahnuté v znamení č. 4:34 Koránu (doplnené znamením 4:128),
2. Znamenie usmerňuje manžela k trom spôsobom urovnania sporu s manželkou, pričom neurčuje presné poradie a na záver, ako poslednú možnosť pripúšťa udretie,
3. Význam arabských slov nušúz a idribúhun je jasný a jednoznačný, nie je možné ho zameniť s iným významom (bez uvedenia nevyvrátiteľných dôkazov o inom význame),
4. Usmernenie obsiahnuté v znamení 4:34 nemá charakter príkazu, preto je to povolenie a nie príkaz,
5. Udretie nie je bližšie špecifikované ani z hľadiska predmetu, ani z hľadiska intenzity. Je preto predpoklad, že je tak dané, aby ho mohli ľudia v každej dobe spresniť podľa podmienok daných v tej ktorej dobe.

6. Záver.

Som presvedčený o tom, že otázka riešenia manželských sporov a roztržiek je jasne a dostatočne upravená v základnom prameni islamského náboženstva, ktorým je Korán a následne aj podložená správaním sa proroka Muhammada. Nie je preto potrebné sa tým hlbšie, až na vedecké účely, zaoberať. Každému, kto sa hlbšie zamyslí nad uvedeným znamením, je jasné, aký má zmysel a zámer. Prorokovi spoločníci a známejší učenci preto nemali problém v pochopení samotného zámeru a cieľu uvedeného usmernenia, skutočnosť, ktorú dokladajú písomne záznamy, ktoré sa nám po nich zachovali. Preto, ako som to vo výklade načrtol, problém sa nejaví práve tam.

Realita je ale taká, že časom si ľudia pojmy zamenili, vydali sa rôzne právne normy, ktoré mali obmedziť použitie sily, ktorá bola zaužívaná, ktoré však neskôr nedokázali použitie sily eliminovať. V dôsledku toho sa prejavy domáceho násillia stali ničím, čo sa v mnohých prípadoch spoločnosťou toleruje. Tento stav, ktorý je v rozpore so samotným náboženstvom, sa nedarilo eliminovať. To je aj dôvod, ktorý viedol známejšie náboženské autority dnešnej doby sa zamýšľať nad výkladom ustanovenia znamenia č. 4:34 Koránu v snahe toto domáce násillie eliminovať. Problém ale vidím v tom, že samotný zámer sa začal uberať smerom ničím nedoložených až špekulatívnych snáh o výklady uvedeného znamenia s cieľom dokázať, že ono neurčuje to, čo si ľudia myslia, že určuje. Som presvedčený o

tom, že s významom slov Koránu by sa nemalo takto nakladať. Samozrejme v rámci vedeckej analýzy a bádania je možné skúmať rôzne jazykové variácie a významy, ale pokiaľ sa na vedeckej báze nedospeje k jednoznačnému výsledku, ktorý je podložený veľmi silnými dôkazmi, nemali by sa výsledky bádania prezentovať, ako dôveryhodné alebo jednoznačné. Myslím tým hlavne snahy o preklad slova nušúz a idribúhun. Miesto toho by som odporúčal riadne pochopiť význam a cieľ znamení Koránu a v rámci toho sa pohybovať. Korán nám dáva sám na otázku, ktorú si položíme na konkrétnom mieste, odpoveď na inom mieste. To nám potom dáva voľnosť ďalšej úpravy v rámci toho.

Ísť cestou, že budeme odôvodňovať znefunkčnenie určitého ustanovenia daného v Koráne spoločenskou potrebou, nie je úplne správna cesta, pretože dáva potom možnosť obchádzať všetky ustanovenia Koránu, vrátane základných zásad s odvolaním sa na spoločenskú potrebu. Obdobné niečo sa deje s otázkou úrokov z úverov a pôžičiek, ktorej som sa venoval vo svojej publikácii Úroky z pôžičiek a úverov podľa islamského náboženstva. Zvolením takejto cesty by mohlo viesť k tomu, že sa nám niekde na pol cesty ľudia vzbúria a vrátia sa k používaniu niektorých (dobovo určených) noriem islamského práva (vrátane ustanovení pri ktorých bol pôvodne zámer ich upraviť) a budú ich dodržiavať v rámci zvykového práva, čo sa sčasti aj deje. Tým sa celá vynaložená snaha zmari a zákonná úprava nevyrieši nastolený problém, ktorý mala vyriešiť. To by sme mali vážne brať do úvahy pri riešení dnešných problémov a nastolených celospoločenských otázok.

Použitá literatúra.

1. Použitá literatúra v Slovenskom jazyku:

1.1. Literatúra v knižnej podobe:

1.1.1. Preklad Koránu do slovenského jazyka, preložil: Abdulwahab Al-Sbenaty, vydal: LEVANT consulting, s.r.o., tretie vydanie 2015. Elektronická verzia je dostupná na voľné stiahnutie na stránke autora www.koran.sk

1.1.2. Abdulwahab Al-Sbenaty, Manželstvo v islame, vydal: ALJA s.r.o., Bratislava, 1998.

2. Použitá literatúra v arabskom jazyku:

2.1. Literatúra v knižnej podobe:

2.1.1. Abu Al Hasan Al Nejsaburi. Asbab Al Nuzul (Dôvody zoslania). Pôvodne vydané v roku 1075. Vydal: Dar Al Kutob Al Ilmiya, 2000.

2.1.2. Ebí al-Husejn Muslim bin al-Hažžáž al-Qušejri al-Nejsáburi, Sahíh muslim – zbierka výrokov a tradícií proroka Muhammada od kronikára Muslima, vydalo: Dár al-Hadís, Káhira, Egypt, prvé vydanie 1991.

2.1.3. Ebí Abdilláhi Muhammad bin Jazíd al-Qazwíni, Sahíh sunan Ibn Máža - zbierka výrokov a tradícií proroka

Muhammada od kronikára Ibn Máža, vydal: Maktabet al-Maáref, Rijád, Saudská arábia, 1997.

2.1.4. Ebí Abdilláh Muhammad bin Ismáil al-Buchári, Sahíh al-Buchári – zbierka výrokov a tradícií proroka Muhammada od kronikára al-Buchári, vydalo: Dár Ibn Kesír, Damašek, Sýria, prvé vydanie 2002.

2.1.5. Ebí Dáved Sulejmán bin al-Asas al-Azdi al-Sažistáni, Sunan Ebí Dáved - zbierka výrokov a tradícií proroka Muhammada od kronikára Ebí Dáveda, vydal: Dár al-risála al-álamija, Damašek, Sýria, špeciálne vydanie 2009.

2.1.6. Muhammad bnu Ísa bnu Sawra al-Tarmizi, Sunn al-Tarmizi - zbierka výrokov a tradícií proroka Muhammada od kronikára al-Tarmizi, vydal: Dár al-Tasil, Kahira, Egypt, druhé vydanie 2016.

2.2. Literatúra z web stránok:

2.2.1. <https://www.shorouknews.com/news/view.aspx?cdate=02022022&id=ba7d3c93-eea5-4462-ae55-0bb8a5605c74>

2.2.2. <https://alwatannews.net/Life-Style/article/988425/%D8%B4%D9%8A%D8%AE-%D8%A7%D9%84%D8%A3%D8%B2%D9%87%D8%B1-%D8%A7%D9%84%D8%B6%D8%B1%D8%A8-%D9%85%D8%A8%D8%A7%D8%AD-%D9%84%D9%83%D8%B3%D8%B1-%D9%83%D8%A8%D8%B1%D9%8A%D8%A7%D8%A1-%D8%A7%D9%84%D8%B2%D9%88%D8%AC%D8%A9-%D8%A7%D9%84%D9%86%D8%A7%D8%B4%D8%B2>

2.2.3. Dr. Abdulazíz Bajendar, článok zo dňa 09.02.2017, Výskumného inštitútu náboženstva a prirodzeného inštinktu v Istanbule. <https://www.hablullah.com/?p=2945>

Z publikácii autora.

1. Korán, Preklad do slovenského jazyka s vysvetlivkami a výkladom, preložil: Abdulwahab Al-Sbenaty, ALJA, s.r.o., Bratislava 2008 v znení nasledujúcich vydaní.
2. Korán - tridsiata časť v slovenskom jazyku s vysvetlivkami, preložil: Abdulwahab Al-Sbenaty, SEA, 1997.
3. Abdulwahab Al-Sbenaty, Manželstvo v islame, ALJA, s.r.o., 1998.
4. Abdulwahab Al-Sbenaty, Niektoré črty osobnosti a života proroka Muhammada, 1998.
5. Abdulwahab Al-Sbenaty, Korán o Márii a Ježišovi, ALJA, s.r.o., 2000.
6. Abdulwahab Al-Sbenaty, Korán z pohľadu vedy o Koráne, ALJA, s.r.o., 2001.
7. Abdulwahab Al-Sbenaty, Islam – viera a náboženstvo, ALJA, s.r.o., Bratislava 2002.
8. Abdulwahab Al-Sbenaty, Islamské právo (oblasť mieru a vojny), ALJA, s.r.o., prvé vydanie vyšlo v roku 2003.
9. Abdulwahab Al-Sbenaty, Politický systém a náboženská sloboda podľa islamského náboženstva, ALJA, s.r.o., prvé vydanie vyšlo v roku 2011.

10. Abdulwahab Al-Sbenaty, Manželstvo a rozvod podľa islamského náboženstva, islamského práva a podľa právnych úprav niektorých islamských krajín, LEVANT consulting, s.r.o., prvé vydanie vyšlo v roku 2013.
11. Abdulwahab Al-Sbenaty, Život a smrť, posledné dni človeka v tomto živote a proces pochovávanía, LEVANT consulting, s.r.o., prvé vydanie vyšlo v roku 2013.
12. Abdulwahab Al-Sbenaty, Modlenie podľa islamského náboženstva, LEVANT consulting, s.r.o., prvé vydanie vyšlo v roku 2016.
13. Abdulwahab Al-Sbenaty, O veku Ajše manželky proroka Muhammada, keď sa za proroka vydala, LEVANT consulting, s.r.o., prvé vydanie vyšlo v roku 2016.
14. Abdulwahab Al-Sbenaty, Ramadan mesiac pôstu, LEVANT consulting, s.r.o., prvé vydanie vyšlo v roku 2016.
15. Abdulwahab Al-Sbenaty, Prvý štát muslimov založený za života proroka Muhammada a prvých štyroch kalifov, vydal: Abdulwahab Al-Sbenaty, prvé vydanie 2017.
16. Abdulwahab Al-Sbenaty, Dedičské právo podľa islamského náboženstva a islamského práva, vydal: Abdulwahab Al-Sbenaty, prvé vydanie 2019.
17. Abdulwahab Al-Sbenaty, Ako sme prekladali Korán do slovenského jazyka, vydal: Abdulwahab Al-Sbenaty, prvé vydanie 2019.
18. Abdulwahab Al-Sbenaty, Islam, podstata náboženstva, vydal: Abdulwahab Al-Sbenaty, prvé vydanie 2019.

19. Abdulwahab Al-Sbenaty, Fatwa a právne stanoviská, vydal: Abdulwahab Al-Sbenaty, prvé vydanie 2021.

20. Abdulwahab Al-Sbenaty, Úroky z pôžičiek a úverov podľa islamského náboženstva a základná charakteristika islamského bankového systému, vydal: Abdulwahab Al-Sbenaty, prvé vydanie 2021.

Publikácie o islamskom náboženstve, vrátane prekladu Koránu do slovenského jazyka s výkladom, nájdete na stiahnutie na web stránke autora www.koran.sk. Publikácie si môžete stiahnuť elektronicky priamo zo stránky bezplatne.
